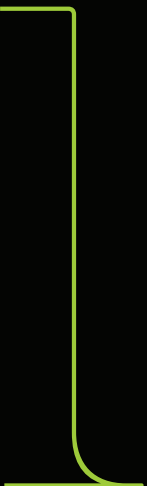
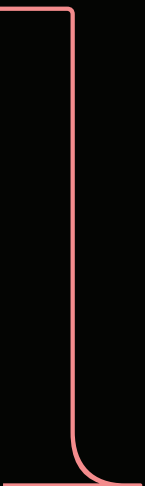
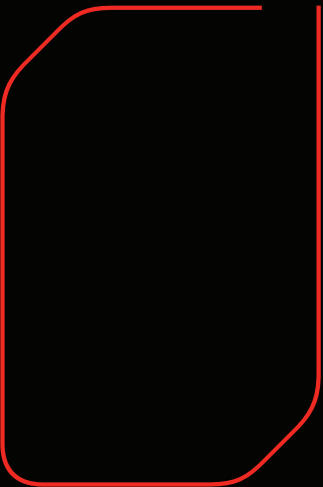

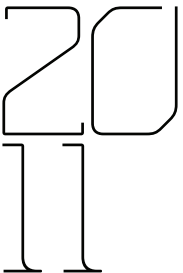
w drodze.

magazyn materiałów literackich cegła No.18

w drodze
magazyn materiałów literackich cegła No.18

Bruno Lew Lewin

Milczenie ujawnia dramaturgię Czasu. Tylko dogłębne przemyślenie Milczenia, daje możliwość zespolenia z tym, co w Czasie, a potem tego, co istotne w pełnej Ciszy.

Podrealizm... jak osobliwy kalendarz Ciszy i Czasu, bezgłośna praktyka przemyślanego Milczenia. Bo Czas nie mówi, Czas trwa. Przed nim, po nim i w nim trwa Milczenie.

Powiedziałem Milczenie ujawnia dramaturgię Czasu, bo Milczenie określa Czas w Czasie, to co przed nim, po nim i w nim trwa. Milczenie jest zatem przełamaniem Czasu. Jest prawdziwym i jedynym dotarciem do Trwania.

Rozpłynąć się w Milczeniu, to porzucić Czas jako taki. Dotrzeć tam, gdzie Cisza staje się jedyną formą obecności.

Z wielkiego dzieła Podrealizmu „Pod, sponad, zza”

2011

Styczeń | Januar

P	W	Ś	C	P	S	N
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Luty | Februar

P	W	Ś	C	P	S	N
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28						

Marzec | März

P	W	Ś	C	P	S	N
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Kwiecień | April

P	W	Ś	C	P	S	N
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Maj | Mai

P	W	Ś	C	P	S	N
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Czerwiec | Juni

P	W	Ś	C	P	S	N
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Lipiec | Juli

P	W	Ś	C	P	S	N
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Sierpień | August

P	W	Ś	C	P	S	N
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Wrzesień | September

P	W	Ś	C	P	S	N
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Październik | Oktober

P	W	Ś	C	P	S	N
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Listopad | Oktober

P	W	Ś	C	P	S	N
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

Grudzień | Dezember

P	W	Ś	C	P	S	N
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

27

Poniedziałek | Montag

28

Wtorek | Dienstag

29

Środa | Mittwoch

30

Czwartek | Donnerstag

31

Piątek | Freitag

1

Sobota | Samstag

Feiertag | Święto

2

Niedziela | Sonntag

Dietlind Frieling *tłumaczenie: Sylwia Altermatt-Sawicka*

Drewno

Drewna, mówisz, potrzebujesz na tę długą
chłodną zimę
małookie dni
czas mrozu
bagnem nasycone noce, aż po uszy,
czarne gwiazdy
rozcięte chmury
ziemia wydrążona
popękane powietrze, pełne
glinianych głosów
Drewno?

Holz

Holz, sagst du, brauchst du für den langen
kalten Winter
die kleinäugigen Tage
die Zeit des Frosts
der moorsatten Nächte, bis zum Hals, die
Sterne schwarz
aufgeschnittene Wolken
die Erde ausgehöhlt
rissige Luft, erfüllt
von tönernen Stimmen
Holz?

Niebieskie ślady

długopisem
maluję
bezlądne formy
na twoim języku.
Aż będzie pusty.

to smakuje gorzko,
uważasz
a ja
nie słucham
ciebie już od dawna.
Za bardzo jestem zagłębiany w
śnieżną zamieć
przed oknem.

chciałbym z tobą w
śniegu sypiać. Opluj mnie
niebiesko a potem
pozwól nam wyjść
i przeciągamy
niebieskie ślady
przez śnieg.

14.5.09

Blaue Spuren

mit Kugelschreiber
male ich
wirre Formen
auf deine Zunge.
Bis er leer ist.

das schmeckt bitter,
meinst du
und ich
hör dir
schon lange nicht mehr zu.
Bin viel zu vertieft ins
Schneetreiben
vor dem Fenster.

ich möchts mit dir im
Schnee treiben. Spuck mich
blau an und dann
lass uns rausgehen
und wir ziehen
blaue Spuren
durch den Schnee.

14.5.09

3

Poniedziałek | Montag

4

Wtorek | Dienstag

5

Środa | Mittwoch

6

Czwartek | Donnerstag

7

Piątek | Freitag

8

Sobota | Samstag

9

Niedziela | Sonntag

Tomasz Hrynac
 tłumaczenie: Violetta Łęga

Po dziś dzień

W półmroku wiruje puch.
 Ścięte włosy rozdmuchuje wiatr.
 W piwnicach coraz ciemniej.

Bis zum heute

Im Halbdunkel wirbelt die Daunen.
 Geschnittenes Haar treibt der Wind auseinander.
 In den Kellern wird immer dunkeln.

Śnieg

Nieskończona biel
Trzyma wszelkie życie w niewoli
Pochłania kolory
Aby zasłonie
Z niezmiennej bieli
Przygotować drogę
Zastania pieczę
Nad przyszłą radością
Tylko purpura
Na niebie
Powód do
Nadziei daje
Ty jesteś tu
Bardzo blisko
Mogę
Poczuć uderzenie
twoich skrzydeł

Schnee

Der Schnee
Unendliches Weiß
Hält alles Leben gefangen
Verschlingt die Farben
Um einem Umhang
Aus stetigem Weiß
Den Weg zu bereiten
Verhüllt die Obhut
Auf kommenden Jubel
Nur das Purpur
Am Himmel
Anlass zur
Hoffnung gibt
Du bist da
Ganz nah
Kann deinen
Flügel Schlag spüren

10

Poniedziałek | Montag

11

Wtorek | Dienstag

12

Środa | Mittwoch

13

Czwartek | Donnerstag

14

Piątek | Freitag

15

Sobota | Samstag

16

Niedziela | Sonntag

Michael Hillen

tłumaczenie: Sylwia Altermatt-Sawicka

pożegnanie

zmęczone fale dziobowe
głęboko zanurzających się łodzi.

blisko wody ptaki gromadzą się
w wycieńczonych drzewach
aby wspólnie z nimi
czekać na sen,
zaraz na promenadzie zabłyszczą
miejskie latarnie -

pożegnanie zimowego dnia
który nad rzeką milcząco
zanurza się w zmrok

abschied

müde die bugwellen
der tiefgehenden kähne.

nah am wasser sammeln sich die vögel
in den abgekämpften bäumen
um gemeinsam mit ihnen
auf den schlaf zu warten,
gleich leuchten an der promenade
die städtischen laternen auf -

abschied eines wintertages
der schweigsam am fluß
in die dämmerung taucht

Cały rok

Znowu nowy rok,
zaczął się styczeń,
jego dni zimne i białe,
natura śpiąca pod lodem.

Kolej na luty,
kietek czekający na swoje święcenie,
odrobina cierpliwości jest jeszcze pożądana,
zanim wzniesie się w górę.

Marzec przyjmuje to spokojnie,
zima wkrótce zblednie,
słońce idzie mu na rękę,
zmiata śnieg i lód promienną miotłą.

Natura wyciąga ramiona w dal,
radośnie usposobieni są wszyscy ludzie,
świat budzi się w wiosennym uczuciu,
bowiem teraz już jest kwiecień.

Maj pasuje dobrze do miłości,
zbudzony przy tym instynkt instynktów,
pożądajcie i bądźcie kochani,
to uczucie obiecuje przecież szczęście.

W czerwcu jest czas na lato,
choć niekiedy deszcz i grom
wygania na krótko wielbicieli słońca,
potem wraca ich ulubiona pogoda.

Lipiec pożycza nam wytęsknione wakacje,
czy w domu, czy nad morzem na południu,
urlop się teraz zapowiada,
plaża i słońce, jeśli się to lubi.

W sierpniu to postępuje,
wdrapująca się po drabinie żaba,
bowiem również tu w domu
jest słonecznie i bardzo gorąco.

We wrześniu szkoła woła,
ponownie pożądana jest wola ucznia,
uczyć się, uczyć się, uczyć się,
aby wznieść się do gwiazd.

Październik leży we mgle,
wiatr dmucha w żagle,
bowiem jesień nastała
i szaleje w najbliższych tygodniach.

Listopad robi pętlę,
swoją dojrzałością przykrywa
łąki i lasy
i jego opustoszałe pola.

Grudzień przynosi nam zimę,
ukołyszana przy tym natura i jej dzieci,
bo w szerokości jego ramion
śpi wszystko, co u jego boku.

17

Poniedziałek | Montag

18

Wtorek | Dienstag

19

Środa | Mittwoch

20

Czwartek | Donnerstag

21

Piątek | Freitag

22

Sobota | Samstag

23

Niedziela | Sonntag

Radek Pułkowski

zimą

my się zimą boimy
i zimą czujemy,
że przychodzą i odchodzą.
często chciałyby zostać na stałe,
pokazują się, że mogłyby,
że są predyspozycje,
odpowiednia głębokość.
o czymkolwiek mówię –
w tym momencie nie kojarzysz,
bo wszystko przychodzi i odchodzi
i przecież, syntetycznie,
w tym rzecz.

jednak kiedy przyjdzie, nie będziesz
mógł niczego powiedzieć, niczego
wykrztusić z siebie, nie będziesz
mógł krzyknąć, ani się poruszyć

dopóki nie odejdzie,
nie zblednie.

Das Ganze Jahr

Schon wieder ein neues Jahr,
angefangen Januar,
seine Tage kalt und weiß,
die Natur schlafend unter Eis.

Februar ist an der Reihe,
wartend Keim auf seine Weihe,
ein bisschen Geduld ist noch gefragt,
bis er in die Höhe ragt.

März sieht es gelassen,
der Winter wird bald verblassen,
Sonne kommt ihm entgegen,
kehrt Schnee und Eis mit Strahlenbesen.

Die Natur streckt ihre Arme in die Weite,
freudig gelaunt sind alle Leute,
erwacht die Welt im Frühlingsgefühl,
denn jetzt ist schon April.

Mai passt gut zur Liebe,
geweckt dabei der Trieb der Triebe,
begehrt und seid geliebt,
dieses Gemüt verspricht doch Glück.

Im Juni ist Zeit für den Sommer,
wenn auch manchmal Regen und Donner
vertreibt kurz die Sonnenanbeter,
danach kehrt zurück ihr Lieblingswetter.

Juli leiht uns die ersehnten Ferien,
ob zuhause oder am Meer im Süden,
Urlaub ist jetzt angesagt,
Strand und Sonne, wenn man es mag.

Mit August geht es weiter,
steigend der Frosch auf der Leiter,
denn auch hier zuhause
ist es sonnig und sehr heiß.

Im September ruft die Schule,
gefragt erneut ist des Schülers Wille,
lernen, lernen, lernen,
um aufzusteigen zu den Sternen.

Oktober liegt im Nebel,
Wind bläst in die Segel,
denn Herbst ist eingebrochen
und tobt in den nächsten Wochen.

November macht eine Schleife,
bedeckt mit seiner Reife
Wiesen und Wälder
und dessen leergeräumte Felder.

Dezember bringt uns Winter,
gewogen dabei die Natur und ihre Kinder,
weil in seiner Armenbreite
schläft alles, was an seiner Seit.

24

Poniedziałek | Montag

25

Wtorek | Dienstag

26

Środa | Mittwoch

27

Czwartek | Donnerstag

28

Piątek | Freitag

29

Sobota | Samstag

30

Niedziela | Sonntag

ZRÓB PIERWSZY KROK
PRZEKAŻ 1% PODATKU
NA KULTURĘ I EDUKACJĘ

KRS: 0000333054

WWW.FUNDACJA-KARPOWICZ.ORG

FUNDACJA
NA RZECZ
KULTURY I
EDUKACJI **X**
IM. TYMOTEUSZA KARPOWICZA

styczniowy spacer

drzewa bezdźwięcznie ścinają
zimę na dwoje
na lodzie ciemne ptaki

zgadujemy ich nazwy
zapominamy nasze własne
złożone na marach troski
teraz jest tyle czasu

mieć nadzieję na trochę
więcej światła do oddychania

pojedyncze sylwetki
żyją ze skrzypienia
pod zgodnymi butami

na odległość łopotu skrzydeł

dajemy wronom
miejsce na fotografii
odchodząc tracimy
ojca i jego dziecko

januarspaziergang

die bäume stemmen tonlos
den winter entzwei
auf dem eis dunkle vögel

wir raten ihre namen
vergessen unsere eigenen
aufgebarhten sorgen
jetzt ist alle zeit der welt

zu hoffen auf ein wenig
mehr licht zum atmen

die vereinzelten silhouetten
leben vom knirschen
unter friedfertigen schuhen

einen flügel Schlag entfernt

geben wir den krähen
platz auf einem foto
im weggang verlieren wir
den vater und sein kind

31

Poniedziałek | Montag

1

Wtorek | Dienstag

2

Środa | Mittwoch

3

Czwartek | Donnerstag

4

Piątek | Freitag

5

Sobota | Samstag

6

Niedziela | Sonntag

Tomasz Hrynac

tłumaczenie: Violetta Łęga

Zdradzone miłości dryfują we śnie

To nie przypadek.
To czyny nie do odwołania.

Verratenen Lieben driften im Schlaf

Es ist kein Zufall.
Man kann es nicht mehr widerrufen.

notes

patrzeć perspektywicznie

znowu jest śnieg
przed oknem, chociaż
raczej sporadycznie, jak zgubiony
puch niewidocznych ptaków

między domy opada
czerń, szarość,
jak miesiącami nie
widziana, jak miesiącami nie
odczuwana

patrzeć perspektywicznie, linie
rozpoznawać, między piórzymi puszkami
na wskroś, wczuć w
czarne szpary domów
obuocznie.

opada ból,
szary-doprawdy-w
szpary domów, jak brud -
biały, puch nieznanych
ptaków, perspektywicznie oglądając

w między szpary,
otwierające się przy ścianach, rzucają się
ptaki, z zimna już
głuche, bezbarwny ból,
jak czerń w zimowym
niebie, znowu śnieg,

myślę.

15.10.09

perspektivisch sehen

es ist wieder Schnee
vorm Fenster, wenn auch
eher sporadisch, wie verlorene
Daunen unsichtbarer Vögel

zwischen die Häuser senkt
sich ein Schwarz, ein Grau,
wie monatelang nicht
gesehen, wie monatelang nicht
empfunden

perspektivisch sehen, die Linien
erkennen, zwischen den Feder-
flusen hindurch, einfühlen in
die schwarzen Häuserspalten,
beidäugig.

es senkt sich ein Schmerz,
ein grauer – fürwahr – in den
Häuserspalten, wie Schmutz-
weiß, die Daunen unbekannter
Vögel, perspektivisch betrachtet

in die Zwischenspalten, sich
neben Wänden öffnend, stürzen
sich Vögel, vor Kälte schon
taub, farblos der Schmerz,
wie Schwarz im Winter-
himmel, wieder Schnee,

denke ich.

15.10.09

CCXXXIV. Usługi dla ludności

dałeś mi Panie noc abym doczekał rana
a ja się przebudziłem i podniosłem krzyk
bałem się Panie iż z nocy wychynie noc
ze słowa wynurzy się słowo lecz nigdzie

nie będzie dla mnie miejsca („bujaj się
stąd, Dyciu”) ani śladu moich ust zawstydzonych
przez Twój pocałunek jakby jeden
z nas nie wiedział co ze sobą zrobić

CCXXXIV. Dienstleistungen für die Bevölkerung

die nacht hast du mir gegeben Herr damit ich den morgen erreiche
ich aber wachte auf und erhob ein geschrei
ich hatte angst Herr dass ein wort hinter der nacht hervorlugen
aus dem wort ein wort auftauchen wird doch ohne

den winzigsten platz für mich (zieh leine, Dycki)
noch einer spur meiner lippen die dein kuss
beschämt hat als wüsste einer von uns nicht
was er mit sich anfangen soll

w drodze

minął miesiąc 1

.....

7

Poniedziałek | Montag

8

Wtorek | Dienstag

9

Środa | Mittwoch

10

Czwartek | Donnerstag

11

Piątek | Freitag

12

Sobota | Samstag

13

Niedziela | Sonntag

Brigitte Adam

tłumaczenie: Sylwia Altermatt-Sawicka

Urok zimy

Zimno, słońce, śnieg-urok zimy
Cały krajobraz wydaje się taki czysty.
Powoli padają płatki, nie, to taniec.
To uspokajające, po prostu przyglądać się i ten blask.
Wiatr je rozgania-wszędzie jest białe.
Na nagich gałązkach wisi lód.
Promień słońca obraca go w brylant
Łąka wygląda jak kobierzec z aksamitu.
Mały potok jest jak ścięty.
Lód jest bardzo twardy.
Ale co to jest? Śnieg się unosi.
Przebiśniegi wypychają go w górę.
To oznacza, że wiosna jest już niedaleko
Chociaż zima nadal nosi swoją białą szatę.
Ptaki w zaroślach też to spostrzegają
To najpierwsze tchnienie wiosny.

Niedoświatłona

Nakryła mnie w łóżku, tuż po budziku. Nocą, choć to było rano. Pora bez słońca lub ze słońcem za chmurami. Wierzę, że ono jest, ale przecież nie widzę, bo czasem całymi tygodniami nie dotyka ziemi. Gdy pierwszy raz czasem zimowym, o szóstej trzydzieści budzę się w kompletnych ciemnościach, wiem, przyłapała mnie znów. Zimowe ubrania nadal na strychu. Mrok zapowiada od tragicznego poranka, że przyjdzie błagać o promienie, ale zlituje się wstychnię i odejdzie pod warunkiem, że będzie śnieg. Jeśli nie, to dopiero w lutym, wtedy zdybie mnie na radości, że wstaję za dnia.

Pora niskiego naświetlenia, otwórz przesłony za mało uchyli i zostawi mnie ciemną, niewidoczną, do poprawek. To już nie błona, co odeszła do lamusa, to matryca, zły zapis we mnie. Błąd w zgraniu mojej przesłony z czasem zimowym.

Chociaż niczym się nie zasłaniam, wciąż wychodzę jak w z cienia. Najbardziej rano, gdy endorfiny zredukowane do zera.

Próbuję złapać więcej światła, gdy odbijam w lusterku twarz, ustawiam się pod lampą, łudzę, że oślepi mnie namiastką. Co mi z tego, kiedy za oknem nadal noc, we mnie niedosyt, a makiż niewyraźny. Po południu już rozmyty, bo popołudnie jest jak wieczór. O szesnastej z kurami wypadałoby się kłaść spać. Ale jak zasnąć jeśli kurantów w zegarze brak, a obiad smakuje jak kolacja.

Wiem, dużo gorzej być prześwieceniym. Obróbka sfiksowanego więcej kosztuje. Nachłoniętemu luksferami bliżej do udaru i wypalenia.

To nie ja. Nie wypalam się do dna, wciąż mam na ciele miejsca nietknięte. Brak mi złączy, cyna się nie topi, plomby hartowane światłem zaczynają wypadać. Potrzeba mi więcej jakiegoś sztucznego słońca, nawet jeśli pukają mnie w głowę, że już wszystko mamy zmodyfikowane.

Zabierz mnie wyżej. Błyśnij fleszem prosto w oczy. Błagam.

14

Poniedziałek | Montag

15

Wtorek | Dienstag

16

Środa | Mittwoch

17

Czwartek | Donnerstag

18

Piątek | Freitag

19

Sobota | Samstag

20

Niedziela | Sonntag

Brigitte Adam

Winterzauber

Kälte, Sonne, Schnee - Winterzauber
Die ganze Landschaft wirkt so sauber.
Langsam fallen die Flocken, nein es ist ein Tanz.
Beruhigend, einfach zuzusehn und dieser Glanz.
Der Wind vertreibt sie - überall ist es weiß.
An den kahlen Zweigen hängt das Eis.
Ein Sonnenstrahl macht es zum Brillant
Die Wiese sieht aus wie ein Teppich aus Samt.
Der kleine Bach ist wie erstarrt.
Das Eis ist ganz schön hart.
Doch was ist das? Der Schnee wird angehoben.
Die Schneeglöckchen drücken ihn nach oben.
Das heißt der Frühling ist nicht mehr so weit
Auch wenn der Winter noch trägt sein weißes Kleid.
Die Vögel im Geäst merken's auch
Den allerersten Frühlingshauch.

notes

Die Unterbelichtete

Sie hat mich im Bett erwischt, gleich nach dem Weckerklingen. In der Nacht, obwohl es schon ein Morgen war. Eine Zeit ohne oder mit der Sonne hinter den Wolken. Ich glaube, es gibt die Sonne, obwohl ich sie nicht sehen kann, da sie manchmal die ganzen Wochen nicht die Erde beruehrt. Wenn ich zum ersten Mal zu dieser Winterzeit aufwache, 6 Uhr 30, in totaler Dunkelheit, da weiss ich, die hat mich wieder ertappt. Winterklamotten immer noch auf dem Dachboden. Die Daemerung kuendet schon von der tragischen Morgen an, dass sie um Sonnenstrahlen flehend kommt, erbarmt vielleicht im Januar unter der Voraussetzung, es wird schneien. Soll es nicht, dann erst im Februar, ja, dann ertappt sie mich beim Aufstehen am fruhen Morgen.

Es ist Zeit der Unterbelichtung, die Blende laesst nicht genug Licht rein und ich bleibe dunel, zur Verbesserung. Es ist kein Film mehr, der schon laengst als veraltet gilt, es sei die Matrize, ein schlechter Kode in mir. Meine innere Blende stimmt mit der Winterzeit gar nicht ueberein.

Obwohl ich nicht verhuellt bin, kann nicht aus dem Schatten raus. Meistens am Morgen, wenn Endorphine auf Null stehen.

Ich versuche, mehr Licht zu fangen, wenn ich mein Gesicht im Spiegel betrachte, stelle mich unter die Lampe und taeusche mich vor, Ersatzlicht von ihr zu bekommen. Was nutzt das aber, wenn draussen die Nacht und in mir ein Hunger, das Make-up unscharf. Am Nachmittag schon ganz verschwommen, denn der Nachmittag dem Abend aehnelt. Am liebsten sollte man mit den Huehnern schlafen gehen. Aber wie kann man einschlafen, wenn am Wecker das Spielewerk fehlt und Mittagessen nach dem Abendessen schmeckt.

Ich weiss es, es ist viel schlimmer ueberbelichtet zu sein. Eine Bearbeitung kostet mehr. Ein stark Beleuchteter steht dem Schlag und der Ausbrennung naeher.

Das bin nicht ich. Ich brenne nicht voellig aus, an meinem Koerper finde ich Stellen, die noch nicht beruehrt wurden. Es mangelt an Verbindung, Zinn schmelzt nicht, mit Licht gehaertete Plomben beginnen rauszufallen. Ich brauche mehr Sonne, auch wenn die anderen mir einreden wollen, wir haetten alles modifiziert.

Nimm mich hoeher mit. Blitz mir mit dem Licht direkt in die Augen. Bitte...

21

Poniedziałek | Montag

22

Wtorek | Dienstag

23

Środa | Mittwoch

24

Czwartek | Donnerstag

25

Piątek | Freitag

26

Sobota | Samstag

27

Niedziela | Sonntag

Grzegorz Kwiatkowski

światło zastępcze

to oczywiste
że należałoby pisać o kamieniu drzewie
kształcie domu albo twarzy swej matki

kiedy w wierszach czytacie
o Miłoszu Pollocku Rimbaudzie i Kafce
wiedźcie że autor odwiedzał solarium literackie

napisy na solarium głośzą:
„światło zastępcze dla wszystkich”
„szczególnie pomocne artystom czyli niekochanym”

słońce przesłoniła drukarska farba
spacery zastąpiły opisy krajobrazu
miłość zamieniła się w tanie romanse

to oczywiste

Dni Kobiet - Biały

W pierwszym wierszu o kobietach, których jak się okazuje
wcale nie potrzebujemy, ścigają nas tylko duchy przeszłości,
a w przyszłości będą ścigać duchy przyszłe; w kolejnej książce
na kolejnej stronie, którą mogę już czytać od końca,
ale zawsze dla pewności sprawdzam jej początek,
bohater, nie wygłaszając żadnej znamienitej kwestii, umiera
już gdzieś w połowie; jest śnieg, sprzedawca był dziś niemiły,
zastanawiam się nad rzuceniem papierosów

Requiem

Tu wszystkie gałęzie należą do zmarłych,
machają nimi wytrwale na wietrze;
czy wciąż w albumach tkwią ich młode oczy,
nie wiem; pozostawili mundury,
suknie ślubne, komunijne ubranka;
nadzy wślizgują się między gałęzie;
czy tam jest jakiś popas
lub piknik u Boga, nie wiem;

nie mogę zawierzyć mitologiom,
niezupełnie wierzę tylko w rozkład;
wrócić na ziemię wiosną, bić deszczem,
być jasnym pędem, gorzkim mleczem w żwirze

Requiem

Hier gehören alle Zweige zu den Toten,
sie winken mit ihnen geduldig im Wind;
ihre jungen Augen weilen noch immer in Alben,
ich weiß nicht; sie ließen Uniformen zurück,
Braut-, Kommunionaufzüge
nackt schlüpfen sie in die Zweige hinein
gibt's dort was zu fressen
oder ein Picknick bei Gott, ich weiß nicht;

den Mythologien kann ich nicht trauen
mein Glaube ist klein, ich glaub an den Fahrplan;
daran, im Frühjahr zurück zu kehren zur Erde als Regenguß,
als heller Flug und bitterer Löwenzahn im Kies.

XCIV.

w tej części świata nie mieszkam
kiedyś mieszkałem na samej górze
w tej części świata piją usta ulicznych
chłopców i ja przyznaję kręciłem się

po placu z tymi którzy mówili że jestem
jak księżyc w posiadaniu wariatów
przeto jak księżyc w posiadaniu
wariatów wędrowałem z rąk do rąk

coraz bardziej nierzeczywisty wrzodzący
zostawiłem kartotekę odciski palców i donosy
na Leszka kiedyś mieszkałem na samej górze
dzisiaj zaledwie na siódmym piętrze

XCIV.

in diesem teil der welt wohne ich nicht
früher habe ich ganz oben gewohnt
in diesem teil der welt trinken die lippen
der stricher ich gebe zu auch ich streunte

auf dem platz herum mit denen die mir sagten
ich sei wie der mond der seine verrückten hat
so also wanderte ich wie der mond der seine
verrückten hat von einer hand zur anderen

immer unwirklicher und mit geschwüren bedeckt
ich hinterließ eine akte fingerabdrücke und meldungen
über Leszek früher habe ich ganz oben gewohnt
heute gerade mal im siebten stock

w drodze

minął miesiąc 2

7

Poniedziałek | Montag

8

Wtorek | Dienstag

9

Środa | Mittwoch

10

Czwartek | Donnerstag

11

Piątek | Freitag

12

Sobota | Samstag

13

Niedziela | Sonntag

Karl Krolow

tłumaczenie: Patrycja Możejko

Południe

Drużyna białych baskijskich beretów.
Ktokolwiek chce się do niej zbliżyć,
Musi ze złotymi ramionami i rękoma
Przejść przez plac.
Jeszcze wczoraj można było w tym miejscu
Zławić rybę cienia.
Teraz ryba żyje na dnie
Pustych beczek po winie stojących przy wejściach
/domostw.
O południe, wygarbowane kocim moczem!
Jeden cienko brzmiący dzwon wpada drugiemu
W słowo.
Światło kosi
Dwie bezsilne gałki oczne.

Midi

Eine Gruppe weißer Baskenmützen.
Wer sich ihr nähert,
Muss mit goldenen Schultern und Händen
Über den Platz.
Der Schattenfisch ließ sich an dieser stelle
Noch gestern fangen.
Jetzt lebt er auf dem Grunde
Leerer Weinfässer in Hauseingängen.
Midi, gegerbt von Katzenharn!
Eine dünne Glocke fällt einer anderen
Ins Wort.
Zwei kraftlose Augäpfel
Werden vom Licht geerntet.

Przecucie wiosny

Ciepławe powiewy muskają moją twarz
Czule zgrany śpiew ptaków
Łagodny uśmiech-poemat
Tworzenie słów staje się skłonnością

Moje myśli, one są wolne
Przerwy cichej natury
Żadnej muzyki w G-tęym
Co nie jest, ma skutek

Siedzę na parapecie
Bezpośrednią miną upajam się widokiem
Patrzę osłupiały i zdumiony
Podziwiam światło w sobie

Ono nadchodzi
Widzi mnie przycupniętego
Zna mnie
Ono
Przecucie wiosny

Frühlingsahnung

Laue Lüfte streifen mein Gesicht
Zart gespielter Vogelsang
Ein weiches Lächeln - ein Gedicht
Wortentun wird zum Hang

Meine Gedanken, sie sind frei
Pausen stiller Natur
Keine Musik in G-stur
Was nicht ist hat Wirkung

Ich sitze auf dem Fensterbrett
Mit gerader Mine genieß ich Sicht
Ich stiere und staune
Bestaun das Licht im Ich

Sie kommt immer näher
Sie sieht mich kauern
Sie kennt mich
Sie ist
Frühlingsahnung

14

Poniedziałek | Montag

15

Wtorek | Dienstag

16

Środa | Mittwoch

17

Czwartek | Donnerstag

18

Piątek | Freitag

19

Sobota | Samstag

20

Niedziela | Sonntag

jesień 2010

RitaBaum¹⁶

filozofia, literatura, sztuka, społeczeństwo

21

Poniedziałek | Montag

22

Wtorek | Dienstag

23

Środa | Mittwoch

24

Czwartek | Donnerstag

25

Piątek | Freitag

26

Sobota | Samstag

27

Niedziela | Sonntag

Bogumiła Hyla

Ulica im. Literatury (1)

Dziś literacka nagłość twojego umysłu została poddana próbie. Uwiedz ją. Wydobądź trącące mglistością, efemeryczne stoki opadającej na ziemię wiosny i nie opieraj się kwitnącym ogrodom. Wyjdź do nich, ty, jedyny adwokat strzegący sprawy własnej sztuki. Nazwij po imieniu te nic nie znaczące strzępki cudzych zmagani, które masz zamiar poddać surowej interpunkcji i opisać.

Kobieta jedzie na rowerze, a za nią biegnie oślizgły jak żaba, chyży psiak. Jeszcze chwila i dostrzeżesz jak chwytają zębami za łydkę, a kobieta spada z roweru. Leży teraz na ziemi, nie podnosi się. Nędzny pieśń, przyczyna upadku człowieka. Biedna wiosna stała się zaczątkiem jednego z tysiąca opowiadań.

notes

idylla szeregowego domu

dotarłam do dni powszednich
które siedzą przed masywnymi drzwiami

stoję i czekam
na obraz w głowie

kobiety która jutro jest matką
bo chciała nią być od urodzenia

i pod resztkami śniegu
przeczuwa pierwsze kwiaty

sąsiad nie znajduje
już żadnego dojścia
i niszczy ogród
obcym głosem

z moich pleców
znaki zapytania uciekają

na drugą stronę ulicy
gdzie ktoś sprzedaje odpowiedzi

a plac zabaw został zamknięty
bo babka piaskowa była nie do zapłacenia

w samym środku

twój buntowniczy śmiech
przytłumiony szalikiem

który zamyka twoje usta
bo jesteś taki zaraźliwy
i uległe twoją odwagę
podaowałbyś

światu

reihenhausidylle

angekommen bei den alltagen
die vor massiven türen hocken

stehe ich und warte
auf das bild im kopf

von einer frau die morgen mutter ist
weil sie es von geburt an sein wollte

und unter schneeresten
die ersten blumen weiß

ein nachbar findet
keinen zugang mehr
und zerstört den garten
mit einer fremden stimme

aus meinem rücken
fliehen fragezeichen

auf die andere straßenseite
wo einer antworten verkauft

und der spielplatz geschlossen wurde
weil der sandkuchen unbezahlbar war

mittendrin

dein rebellengelächter
unterdrückt vom schal

der deinen mund verschließt
weil du so ansteckend bist
und haltlos deinen mut
verschenken würdest

an die welt

28

Poniedziałek | Montag

29

Wtorek | Dienstag

30

Środa | Mittwoch

31

Czwartek | Donnerstag

1

Piątek | Freitag

2

Sobota | Samstag

3

Niedziela | Sonntag

Günther Peer

tłumaczenie: Sylwia Altermatt-Sawicka

Zagubiony

Patrzyłem w twoje oczy
i życzyłem sobie spełnienia.
Zgubiłem jednak wszelkie słowo.

Całowałem twoje usta
i obudziłem się w raju.
Zgubiłem jednak wszelkie słowo.

Dotykałem twoją niewinność
i pograżyłem się w uczuciach.
Zgubiłem jednak wszelkie słowo.

Rozwiewam moje niepewności
w mojej tęsknocie
za bezpieczeństwem i **miłością**.

Wilk żyje w ścianach

Wilk żyje w ścianach.
Ty tego nie wiesz?
Ale każdy to wie!

Oprzyj się tylko o ścianę.
Nie słyszysz, jak wali?
To jest bicie jego serca.

Nie słyszysz, jak syczy?
To jest jego cichy oddech.
Tak blisko u ciebie koczuje.

I on widzi ciebie przez dziurę.
Wydrapuje ją, kiedy śpisz.
Nie słyszałeś nigdy jego pazurów?

A może myślisz, że on zniknął?
Ponieważ dzieci rysują jego krzywy pysk?
Więc zapytaj je! On nadal żyje, ten wilk.

Der Wolf lebt in den Wänden

Der Wolf lebt in den Wänden.
Du weißt es nicht?
Aber jeder weiß es!

Lehn dich nur an die Wand.
Hörst du es nicht pochen?
Das ist sein Herzschlag.

Hörst du es nicht zischen?
Das ist sein leiser Atem.
So nah haust er bei dir.

Und er sieht dich durch ein Loch.
Das kratzt er aus, wenn du schläfst.
Hast du nie seine Krallen gehört?

Oder meinst du, er ist verschwunden?
Weil Kinder sein schiefes Maul zeichnen?
Dann frag sie! Noch lebt er, der Wolf.

LXXXVI.

pijemy alkohol na żydowskim cmentarzu
a potem siusiamy w zaroślach
Leszek nie kryje się z tym co ma w spodniach
i to robi wrażenie na zmarłych

każdy z nas zauważam siusia w znacznej
odległości od obecnych i nieobecnych
natomiast Leszek chwali się tym co mu
wystaje ze spodni i to robi wrażenie

na zmarłych jestem jednym z nich
więc jestem jednym z nich odkąd dwie dziewczyny
i trzech chłopaków załatwia się
wśród grobów jak u siebie w domu

LXXXVI.

wir trinken alkohol auf dem jüdischen friedhof
und dann pinkeln wir im gebüsch
Leszek verheimlicht nicht was er in der hose hat
und das beeindruckt die toten

jeder von uns bemerke ich pinkelt in einiger
entfernung von den anwesenden und abwesenden
Leszek hingegen gibt an mit dem was ihm
aus der hose ragt und das beeindruckt

die toten ich bin einer von ihnen
also bin ich einer von ihnen seit zwei mädchen
und drei jungen ihr geschäft verrichten
zwischen den gräbern wie bei sich zu hause

minął miesiąc 3

[illegible]

4

Poniedziałek | Montag

5

Wtorek | Dienstag

6

Środa | Mittwoch

7

Czwartek | Donnerstag

8

Piątek | Freitag

9

Sobota | Samstag

10

Niedziela | Sonntag

Günther Peer

Verloren ...

Ich sah in deine Augen
und wünschte mir Erfüllung.
Verlor aber jedes Wort.

Ich küsste deine Lippen
und erwachte im Paradies.
Verlor aber jedes Wort.

Ich berührte deine Unschuld
und versank in Gefühlen.
Verlor aber jedes Wort.

Ich vertreibe meine Zweifel
in meiner Sehnsucht
nach Geborgenheit und **Liebe**.

Zdemokratyzowane doświadczanie Boga

Taje,
to postanowiona sprawa
Jesteś przecież wiosną
Z parujących stawów
pączkują rechoczące żaby
Na skraju lasu schadzka
Mörike i Faustusa
Strumienie i potoki uwolniły się z lodów
Przełom stapia się do mojego ogrodu
Miasto pełne rozpiętych bluzek
Zgraja bierze zimę w obroty
Wielkanoc jest dziewiątego listopada
Mroźny Oligarchu słyszysz
Z nami już nie dłużej

Demokratisierte Gottese Erfahrung

Dass es taut
beschlossene Sache
Frühling ja du bist es
Aus den dampfenden Weihern
knospen die quakenden Frösche
Stelldichein am Waldsaum
zwischen
Mörike und Faustus
Vom Eise befreit sind Ströme und Bäche
Aufbruch schmilzt in meinen Garten
Stadt voll aufgeknöpfter Blusen
Die Rote hat sich den Winter vorgeknöpft
Ostern ist neunter November
Frostoligarch hörst du
Nicht länger mit uns

11

Poniedziałek | Montag

12

Wtorek | Dienstag

13

Środa | Mittwoch

14

Czwartek | Donnerstag

15

Piątek | Freitag

16

Sobota | Samstag

17

Niedziela | Sonntag

*Nie powinnam o tym mówić, ale...
jest jedno takie miejsce.*

TK

jesteś chodzącą krainą łagodności

masz rozpalone w żrenicach ogniska
ze skroni w dal promieniują warkoczyki
chcesz z iskierkami trzaskać się po pyskach
i nie trawisz elektrycznej muzyki

masz za to pociąg do traw i do manowców
wciskasz swój cień między błękit a ziele
pacior spleciony z łąkowej pieśni strof stu
starcza ci za życiodajny kabelek

jesteś chodzącą krainą łagodności
zaś moim księstwem jest szczerłość aż do bólu
powiedz, czy to powiedział kiedyś ktoś ci
zanim mu kamień omszony w gardle urósł?
niczym duchowy podnośnik

nie słuchasz gwiazd i nie czytasz filozofów
jak z ruchu warg odgadujesz niebogłosy
masz świata zamęt za śmiech puszczonego z offu
krew oddajesz elfom pchłom smagłonosym

sępiąc w czas brzasku, myszkując w zamroczu
zwiesz się na równi orłem i wiewiórką
pijesz do chmurek, więc ci jeszcze po coś
szmer komputera i bukowe biurko?

jesteś tęczową krainą łagodności
każdemu wchodzisz na innym kolorze
jak grasz i śpiewasz: no popatrz tamten gość śpi
a ten choć chce, nijak zasnąć nie może
z powodu w gardle ości

18

Poniedziałek | Montag

19

Wtorek | Dienstag

20

Środa | Mittwoch

21

Czwartek | Donnerstag

22

Piątek | Freitag

Feiertag

23

Sobota | Samstag

24

Niedziela | Sonntag

Feiertag | Święto

TAJNE

Księgarnia Partnerska
Dolnośląskiej Szkoły Wyższej

KOMPLETY

WSZYSTKIE
CEGŁY
W TAJNYCH
KOMPLETACH

CZYNNE	PONIEDZIAŁEK - PIĄTEK : 08 - 20	
SOBOTA : 10 - 20		NIEDZIELA : 10 - 18
PRZEJŚCIE GARNCARSKIE 2 [RYNEK]		
TAJNEKOMPLETY@FUNDACJA-KARPOWICZ.ORG		
TELEFON	71 714 23 80	
WWW.TAJNEKOMPLETY.PL		

du bist das wandernde land der milde

magere flammen glühn in den pupillen
funkelnde zöpfe zucken heiss und hektisch
sanfte ohrfeigen fülln die abendstille
du magst musik aber doch nicht elektrisch

dann fliehst du ins dickicht aus gras und kerzendochten
dein schatten flüstert dünne kräuterfabeln
die hundert strophen zusammen eng verflochten
dienen dir als lebensspendende kabel

denn du bist das wandernde land der milde
mein reich ist dir der grelle hintergrund
hat jemand dir so ehrlich das geschildert
bevor ihm ein bemooster stein erwuchs im mund?
so wie ein geistiger zünder

du hörst keine stars, liest keine philosophen
im lippenlauf entdeckst du himmelsklänge
der weltlärm kommt für dich nur aus dem off, wenn
du dein blut den flöhenelfen spendest

stahlstarke seele hängt auf festen knochen
gleich einer föhre am ameisenhaufen
du, wolkenfreund, sag wozu brauchst du noch den
furnierten tisch und das computerrauschen?

ja du bist der tanzende regenbogen
und alle wechseln - wenn du singst - die farben
sieh: dieser kerl ist in den schlaf entfliegen,
der andre gähnt mit angespannten nerven
wegen einer abgelaufenen konserve

25

Poniedziałek | Montag

Feiertag | Święto

26

Wtorek | Dienstag

27

Środa | Mittwoch

28

Czwartek | Donnerstag

29

Piątek | Freitag

30

Sobota | Samstag

1

Niedziela | Sonntag

Feiertag | Święto

Barbara Finke-Heinrich *tłumaczenie: Sylwia Altermatt-Sawicka*

Wiosna

ciche trzeszczenie, trzaskanie
rysy, które się rozszerzają
jak sieć pajęcza
całkiem delikatnie
i delikatniej
coraz bardziej
coraz głośniej
i ciepło
światło, mleczne jednak
decydujący krok został zrobiony
mój lodowy pancerz ma pęknięcie

Zwycięska roślinność

Wtedy zauważono,
Że dzieciom
Znudziły się zabawki.
Wyrwały pęki dzikich narcyzów
Koty
Polowały na nieznane rośliny.
Chwile różniły się od siebie jak czerwone
I białe pelargonie.
Życie straciło świadomość.
Było delikatne jak
Psia łapa.

Roślinność zwyciężała w listkach,
Które wpełzały pod bluzki.
Rozdawano bukiety
Nieznanych kwiatów albo cienie
Starych drzew.
I piękno przemijało
Za długimi rękawami.
Widok roślin sprawił,
Że pierś i biodro
Stały się zbędne.

Siegreiche Vegetation

Damals fiel auf,
Dass den Kindern ihr Spielzeug
Leid wurde.
Sie raufen Büschel wilder Narzissen.
Die Katzen
Stellten fremden Gewächsen nach.
Die Augenblicke unterschieden sich
Voneinander wie rote und weiße Geranien.
Das Leben verlor
Sein Selbstbewusstsein.
Es glich der Zartheit
Einer Hundepfote.

Die Vegetation siegte in Blättern,
Die unter die Blusen krochen.
Man verschenkte Sträuße
Unbekannter Blumen oder Schatten
Alter Bäume.
Und die Schönheit verging
Hinter langen Wimpern.
Der Anblick der Pflanzen
Machte Brust und Hüfte
Überflüssig

XXVI.

moja przyjaciółka przynosi mi ślimaki
po parodniowym paranoidalnym niewidzeniu się
taki ślimak wchodzi we mnie
naumyślnie jak w zielony deszcz

który pada i pada od dnia narodzin
przynosi mi ślimaki w zielonej chusteczce
sałaty i śmieje się z podarunku
pocałunku który składałam na jej ustach

to prawda kochanie po deszczu zazwyczaj
nie potrafię się przestawić i coś mnie zjada
od środka ślimak ślimak wystaw rogi
dam ci sera na pierogi albo wypierniczaj

XXVI.

meine freundin bringt mir schnecken mit nachdem
wir uns in den paar paranoiagen nicht gesehen haben
so eine schnecke kriecht absichtlich
in mich hinein wie in den grünen regen

der regnet und regnet seit dem tag der geburt
sie bringt mir schnecken mit auf dem grünen tuch
eines salatblatts und lacht über das geschenk
den kuss den ich auf ihren lippen niederlege

es stimmt liebes dass ich mich nach dem regen
gewöhnlich nicht umstellen kann es trifft und frisst
mich wieder auf schnecklein schnecklein komm heraus
komm aus deinem schneckenhaus oder hau ab

minął miesiąc 4

2

Poniedziałek | Montag

3

Wtorek | Dienstag

Święto

4

Środa | Mittwoch

5

Czwartek | Donnerstag

6

Piątek | Freitag

7

Sobota | Samstag

8

Niedziela | Sonntag

Barbara Finke-Heinrich

Frühling

ein leises Knistern, Knacken
Risse, die sich ausbreiten
wie ein Spinnennetz
ganz fein
und feiner
immer mehr
immer lauter
und Wärme
Licht, milchig doch
der entscheidende Schritt ist getan
mein Eispanzer hat einen Sprung

Pod lipą

Halogenowa dziewczyno
 Światłość
 cechu twojej płci
 Przyjdź
 tam stoi
 lipa Walthera w wieczornej rosie
 Przyjdź
 zanurzymy
 łódkę z kwiecica
 w szeptaćco wtajemniczoną trawę
 Miłość szczęście bez umowy
 a jednak
 podpisałbym
 Spijaj
 Zawsze Prawdziwe
 z tych
 monogamicznych ust
 A kiedy nas jutro
 słońce rozłączy
 Kocham ciebie
 przez sms

Unter der Linde

Halogenmädchen
 Leuchtende
 deiner Geschlechterzunft
 Komm
 dort steht
 Walthers Linde im Abendtau
 Komm
 wir kühlen
 einen Blütennachen
 ins wispernde Mitwissergras
 Liebe vertragloses Glück
 und doch
 unterschriebe ich
 Trink
 Immerwahres
 von diesen
 monogamen Lippen
 Und wenn uns morgen
 die Sonne trennt
 Liebe ich dich
 per SMS

9

Poniedziałek | Montag

10

Wtorek | Dienstag

11

Środa | Mittwoch

12

Czwartek | Donnerstag

13

Piątek | Freitag

14

Sobota | Samstag

15

Niedziela | Sonntag

Tomasz Hrynac
 tłumaczenie: Violetta Łęga

Wskazówki wyciągnięte w nieskończoność

Kilka przeszło, ale ta jedna
pozostała. Świat jeszcze się
budzi. Najszybciej jak umie.
Jasną kreską.

Hinweise für die Zukunft

Ein Paar ist schon gegangen, aber eine
ist geblieben. Die Welt erwacht noch.
So schnell wie es nur kann.
Mit einem Strich.

Dni Kobiet – Zielony

W następnym, z wierszy o kobietach, których wcale nie potrzebujemy,
w wierszu, w którym nie ma już śniegu,
jest raczej ładne słońce i czasem trochę deszcz,
dziewczyna zabiera mój podmiot liryczny,
bo mężczyzna z takim stosunkiem do kobiet,
może je już tylko pieprzyć, nie wspominając, przy tym
ani słowem, o nowej koszulce.

Po odejściu hoduje chmurę czarnych ptaków, których
nikt nie chce już przygarnąć, a ja znajduję kobietę online,
kobietę idealną, która rozumie, że najlepszym przyjacielem
człowieka jest kanapka, a dziewczyny - symbol sterczącej nieugięcie
z morza - białej skały.
I że jest to obraz, prawdopodobnie jak fala - wciąż powracający.

16

Poniedziałek | Montag

17

Wtorek | Dienstag

18

Środa | Mittwoch

19

Czwartek | Donnerstag

20

Piątek | Freitag

21

Sobota | Samstag

22

Niedziela | Sonntag

Sas

Wrocław 7 maja 2005

Kiedy Kwaśniewski z Rynku kończył dziękowanie za to, że w czterdziestym piątym skończyła się wojna, kanar przyczepił się do mnie w tramwaju linii numer osiem.

Musiałem wysiąść.

Wysiadłem za Mostem Grunwaldzkim.

Kiedys porównałem go do wygiętego penisa, teraz skojarzył mi się z dwoma odwróconymi bananami. Wróciłem do swojej niemiecko-żydowskiej klatki, w której moi sąsiedzi na ścianie zabazgranej starzymi namalowali nową swastykę z okazji Dnia Zwycięstwa.

Sprzed drzwi podniosłem zaproszenia na imprezy handlowe.

Wszedłem do chaty z pierwszą konstruktywną myślą: zrobić herbatę.

W Jedyńce rozdają albumy z Opola – puszczają jakąś piosenkę, pojawia się encyklopedyczne pytanie, esemesujesz odpowiedź i masz pięć krązków, jak cię wylosują.

O Wielka, w jasności rzeźni osamotniona!

Bez płaczu i przekleństw nie ma tu nic dla Ciebie.

Dla Ciebie toczony już traktat o śmierci tak tłustej jak gruby tucznik z łzami, z oczu.

A zażawione oko nie może zobaczyć zbawienia.

Bezwietrzny poranek na brzegu Wisły

Dzień odpoczywa jeszcze
w ramionach pól
ponad żdźbłami
powietrze trwa w bezruchu.
Kto na poboczu drogi
już na nogach
szuka swego cienia
nie odwraca się
wstrzymuje oddech
lub wygląda
czarnych chmur nocy...

Dwa tysiące metrów dalej
błyszczą rzeka, stają ciężarówka
zeskakują mężczyźni z szerokimi
łśniącymi łopatami.
Jeden sprawdza wilgotnym palcem
ale wszyscy oni wiedzą skąd
i że dziś on nie wieje
ten wiatr.

Szybko plandeki zdjąć, szarymi
chustami zawiązane usta i nos.
Ciągłe coś przenika
co potem jak ogień
pali, jak gorzki ołów
na języku leży.
Oni milczą
machają łopata, zamiatają
powierzchnię ładunkową do czysta -
trochę unosi z sobą powietrze
większość zabiera z sobą prąd rzeki.

Mężczyźni myją
ich łopaty w rzece-
w dół przez Kraków, Warszawę
płynie milcząca, szara rzeka
i dzień w dzień
łopata za łopata
tak się rozplywa, znika
popiół z Oświęcimia.

23

Poniedziałek | Montag

24

Wtorek | Dienstag

25

Środa | Mittwoch

26

Czwartek | Donnerstag

27

Piatek | Freitag

28

Sobota | Samstag

29

Niedziela | Sonntag

Tomasz Dalasiński

35.

(wyobraź sobie, że jest to narkotyk)

N.

wyobraż sobie, że jest to narkotyk, ten maj
a może lipiec, że jest i wciąż się udziela
w ciepłych rozbiorach ciał, w ciekłych roztworach
zdań. no

tak, wyobraź sobie ten miękki bałagan, wejdź i zarezerwuj to miejsce, ten czas, zrób wewnątrz siebie to wszystko, o czym zawsze + to, o czym

nigdy, i śpij, bo tak pulsuje cały ten zgiełk,
że krwawią termometry, a język naciąga
się jak otwarta struna na odwrotną stronę i

niedługo będzie ciemno, ciemniej, jak najjaśniej.

Windstiller Morgen am Ufer der Weichsel

Der Tag ruht noch
in den Armen der Felder
über den Halmen
steht die Luft.
Wer am Straßenrand
schon auf den Beinen
sucht seinen Schatten
dreht sich nicht um
hält den Atem an
oder Ausschau
nach den schwarzen Wolken der Nacht ...

Zweitausendmeter weiter
glitzert der Fluss, halten die Laster
springen Männer ab mit breiten
blitzblanken Schaufeln.
Einer prüft mit feuchtem Finger
aber alle wissen sie woher
und dass er heute nicht weht
der Wind.

Schnell die Planen herunter, die grauen
Tücher vor Mund und Nase gebunden.
Immer dringt etwas durch
was dann wie Feuer
brennt, wie bitteres Blei
auf der Zunge liegt.
Sie schweigen
schaufeln, fegen
die Ladeflächen leer –
ein Wenig trägt die Luft
das Meiste treibt die Strömung fort.

Die Männer waschen
ihre Schaufeln im Fluss –
abwärts durch Krakau, Warschau
zieht der stille, graue Strom
und Tag für Tag
Schaufel um Schaufel
löst sich so auf, verschwindet
die Asche von Auschwitz.

30

Poniedziałek | Montag

31

Wtorek | Dienstag

1

Środa | Mittwoch

2

Czwartek | Donnerstag
Feiertag

3

Piątek | Freitag

4

Sobota | Samstag

5

Niedziela | Sonntag

Anna Maria Zielonka

odcinek 11

niepotrzebne spotkanie o 6:05
kochankowie z Marony
i paru innych uliczek

zduszeni ściśnięci
w czymś zwanym objęciami
korzystamy z czerwonych dni
zachód słońca rumieni nas
zawstydzonych
skupionych

być może to odkupienie
kolejnej kartki z kalendarza
odhaczone niedbale białym długopisem

Drzewo (Der Baum)

Wczoraj posadziłem drzewo
I nazwałem je
Moim niepokojem.
Dziś wokół jego bioder skacze
Pstrąg światła.
Srebro krótkich rozmów
Przenika przez jego liście.
Można się tu zawsze
Schować w południe.
Później wieczór opiera
O jego koronę
Złotą drabinę.
Noc z jej pomocą
Opuszcza niebo
I rzuca się w ramiona postaci,
Która czeka
Z zasłoniętą latarnią.

Der Baum

Gestern habe ich einen Baum gepflanzt
Und ihm den Namen
Meiner Unruhe gegeben.
Heute umspringt seine Hüften
Die Forelle des Lichts.
Das Silber kleiner Gespräche
Dringt durch sein Laub.
Es ist Versteck für alle Mittage.
Später lehnt der Abend
Eine goldene Leiter
An seine Krone.
Die Nacht benutzt sie,
Um mit ihrer Hilfe den Himmel zu verlasen
Und die Arme einer Gestalt zu sinken,
Die sich mit abgeblendeter Laterne
Bereit hielt.

XCV.

zaczyna się moje wielkie ciepłe
umieranie jeszcze jestem u siebie
jeszcze mam kości jak mi się
wydaje ponad miarę ludzką

które trzeba złożyć u rachmistrza
zaczyna się moje wielkie ciepłe
umieranie nic nadzwyczajnego powiadam
tym którzy płaczą gdyż nie mają

kości bo nie było ich nigdy stać
na oszukiwanie (a kogo było?)
ja również wziąłem się z podkradania u innych
tego co jest nie do wyniesienia w jeden dzień

XCV.

es fängt mein großes warmes
sterben an noch bin ich bei mir
noch habe ich knochen wie es mir
scheint über das menschenmaß hinaus

die beim rechenmeister abgegeben werden
müssen es fängt mein großes warmes
sterben an nichts außergewöhnliches sag ich
denen die weinen da sie keine

knochen haben weil sie sich nie
leisten konnten zu betrügen (wer konnte das schon?)
auch ich fing damit an bei anderen zu stehlen
was sich an einem tag nicht mitnehmen lässt

6

Poniedziałek | Montag

7

Wtorek | Dienstag

8

Środa | Mittwoch

9

Czwartek | Donnerstag

10

Piątek | Freitag

11

Sobota | Samstag

12

Niedziela | Sonntag
Feiertag | Święto

Anna Maria Zielonka

Folge 11

das unnötige Treffen um 6:05
die Liebenden von Marona
und ein paar anderen Gassen

erstickten beklommen
in etwas namens "Umarmung"
wir verwenden für rote Tage
ein Sonnenuntergang errötet uns
beschämte
gesammelte

vielleicht das ist die Erlösung
des nächsten Blatt von einem Kalender
hakte mit dem weissen Kulli ab

notes

Całe wspólne przebywanie

Dla Jochena i Vereny Dorn

Całe wspólne przebywanie
jest krótkie, tylko małe mrugnięcie

Boga, odbłask tego,
co w wiosennych ulicach jasno

przeszło obok nas. Powiedz:
jak chcemy mieszkać:

tak obco między innymi...

Wyrwijmy się jeszcze raz,

zróbmy nowusieńkie
łóżko, podłogę, rok

wykopmy w jabłoniowym sadzie
świata jeszcze jedno piętro,

uszyjmy czapeczkę nocną
kratownicy z ognia.

Szybko leć z gontami na kalenicę,
obok wszystkich rozświetlonych okien

tak pełna przejmująca radość
tak pełne życie; jedno jedyne

święto wysoko wywieszonej wiechy,
powiedz: to jest
nasz czas, powiedz: zmieniamy sobie

codziennie dzień.

Alles Zusammensein

Für Jochen und Verena Dorn

Alles Zusammensein
ist kurz, nur ein kleines Blinzeln

Gottes, Abglanz von dem,
was in Frühlingsstraßen hell

an uns vorüberzog. Sag:
wie wollen wir wohnen:

so fremd zwischen anderen...

Reißen wir uns noch mal raus,

machen niegel Nagel neu
das Bett, den Boden, das Jahr

graben wir im Apfelgarten
der Welt noch ein Geschoß,

nähen eine Nachtmütze
dem Fachwerk aus Feuer.

Schnell flieg die Schindeln zum First,
an allen erleuchtbaren Fenstern vorbei

so voll Überwältigungsfreude
so voll Leben; ein einziges

hoch aufgebäumtes Richtfest, sag: dies ist
unsere Zeit, sag: wir ändern uns

täglich den Tag.

13

Poniedziałek | Montag
Feiertag

14

Wtorek | Dienstag

15

Środa | Mittwoch

16

Czwartek | Donnerstag

17

Piątek | Freitag

18

Sobota | Samstag

19

Niedziela | Sonntag

Jacek Jacom Michalski

pętla

na dnie łyzy
odbijają się dzieci
dla nich ciasne uliczki
jawnie skręcają ku słońcu
zwiedzone ciepłem
idą ku rozdrożom
na skraju pustyni
gdzie piach wszystkich klepsydr
zamyka dzieciństwa
pijąc sól
na policzku starca

Ulica im. Literatury (2)

A teraz się zamknij. Nie czas na komedianckie wylewy łez. Nadchodzi lato. Zaglądasz przez dziurkę od klucza i tłamsisz się nim. Jednakże kartki papieru przyciągają ze wszech miar silniej. Wpychają się do twojej przestrzeni mózgowej i wciąż wyją. Nie... to nie głos pieska. On jednak biega wokół kobiety i szczeka przyjaźnie. Pierwszy człowiek, który znalazł się na czterech łapach, podobnie jak ja, cieszy się. Myśli psa to fikcja, ale zczekaj... weź je za dobry omen, wykorzystaj, jeśli się wplątały. Poszczekiwanie psa zwołują przechodzących ulicą ludzi. Jakaś kobieta w szarej kurtce pochyla się nad leżącą i z troską unosi jej głowę swoimi pomarszczonymi dłońmi. Drobinka krwi plami jej palec.

- Trzeba coś zrobić! - woła - Lekarza, lekarza! - krzyczy ile sił, jakby jeden krzyk był w stanie otrzeźwić poszkodowaną.

Waha się. Młody człowiek wyjmuje komórkę i dzwoni po pogotowie. Rower sprawia wrażenie żelastwa, które jakimś cudem wydostało się ze złomowiska. Położył się obok kobiety i nikomu nie przeszkadza. Ani kobieta, ani rower. Skąd. Wystarczy, że wzbudził sensację. Ludzie kombinują jak to się stało. Wariantów jest nieskończenie wiele, ale któż by posądził o tę straszną zbrodnię niewinnego psiaka. Nikt. Malutkie zwierzaczki są przecież niegroźne. W przeciwieństwie do upalnego lata, które omamia rozgrzаныmi ulicami.

20

Poniedziałek | Montag

21

Wtorek | Dienstag

22

Środa | Mittwoch

23

Czwartek | Donnerstag

Święto

24

Piątek | Freitag

25

Sobota | Samstag

26

Niedziela | Sonntag

Eligiusz Buczyński

siedząc na ławeczce
pod oknem przy drewnianej chałupie
zaciskając dłonie wokół łodyg malw
i patrząc wciąż przed siebie
chodzi o to by nie rozbudzić
drzemiącego w trawie czasu
i nie zatrzymać biegu
opowiadanej legendy

Czas apokalipsy

Wybrałeś się na usg i odkryłeś wzgórze. Technik zmrużył oczy
i zaciągnął bambusowe żaluzje. Milczał jak jeniec z Vietkongu.
Karp koli płynął w górę strumienia. Tyle lat rósł w tobie,

i nie zdążyłeś go złowić, złożyć w ofierze. Tymczasem
ukąsił cię ptasznik. Twoim życiem obracało śmigło. Jak to jest
mieć w sobie wielki pęcherz wypełniony powietrzem, dwie kropelki

krwi? Piersi porośnięte łuską nieśmiertelników i miseczkę ryżu?
W gardle dudniącą muzykę helikopterów i kameleonów?
Naładowaną broń skierowaną w stronę motyla?

Przyjrzyj się światu pogrążonemu w erozji. Zauważyłeś,
że jego pozorny bezruch tak długo rzeźbił głowę bożka,
aż ta nabrała znajomych rysów? Pułkownik Kurtz, to pan?
Wezwij na świadka kulturę, durny talk show przeciwko

piramidom. Swoje robacze życie w fabryce przyjemności.
Taki zawód, przemijać. Prowadzić śmierć w tańcu.

Polonezie trucku.

27

Poniedziałek | Montag

28

Wtorek | Dienstag

29

Środa | Mittwoch

30

Czwartek | Donnerstag

1

Piątek | Freitag

2

Sobota | Samstag

3

Niedziela | Sonntag

Karol Maliszewski

Na przełęczy

Były zwalone pnie, a zapach trawy
jak bulimii i lekarstw,
rwała i napychała sobie policzki,
jakby mówiła „wszędzie mam pełno,

nawet tam”; ręka w mokrej bruździe
zaczyna siew, rymując się ze słowem
„śpiew”, bo głosy ptasie jak wyprzedzą:
milcząc wypełnia ciemną sieć;

wiem, że to głupie i na przestrzał,
ale naprawdę – został wystrzał
po wielkim lesie, pusty dźwięk;
zwalone pnie jak falliczna usterka.

Burzowy krajobraz

Czerwony cień sokoła
Rozpada się pod akacjami.
Nie można dotknąć
Jaszczurczej skały,
Żeby się nie sparzyć.
Duże żuki osaczają
Światło gorących krzaków.
Niebieski płomień
Wędruje skrajem drogi.
Kto teraz zawoła,
Już nigdy nie dostanie odpowiedzi.
Domy bez okien
Odwracają się.
W czarnych niszach
Kucają koty.
Już iskrzy ich sierść
W świetle pierwszych błyskawic.

Gewitterlandschaft

Der rote Schatten des Milans
Zerfällt unter Schirmakazien.
Man kann das Eidechsen-Gestein
Nicht anfassen,
Ohne sich zu verbrennen.
Große Käfer umzingeln
Das Licht der heißen Gebüsche.
Eine blaue Flamme
Wandert am Straßenrand.
Wer jetzt ruft,
Bekommt nie wieder Antwort.
Die fensterlosen Häuser
Wenden sich ab.
In schwarzen Nischen
Hocken Katzen.
Schon knistert ihr Fell
Im ersten Blitz.

CLVI.

moi przyjaciele Zbychu i Andrzej
od dawien dawna piszą wiersze
znowu więc nie zrozumieliśmy Pana Boga
który się do tych wierszy przykłada

(i to jeszcze jak) moi przyjaciele
Zbychu i Andrzej poprawiają skórę słońca
księżycza i deszczu co się mieni
na wiecznie niedoskonałym wężu w ich

ustach którego im zazdroszczę przy pocałunku
bo ich język znacznie więcej wypowiada
aniżeli mój zawsze zaśliniony i zadowolony
z siebie gdy go wpycham do nie swoich ust

CLVI.

Meine freunde Zbychu und Andrzej
schreiben schon ewig gedichte
wir haben also wieder den herrgott nicht verstanden
der bei diesen gedichten die hand mitanlegt

(und wie er sie mitanlegt) meine freunde
Zbychu und Andrzej bessern die haut der sonne
des mondes des regens aus die in ihren mündern
auf der ewig unvollkommenen schlange

schillert um die ich sie beneide beim kuss
weil ihre zungen viel geschickter sind beim sprechen
als meine ständig voller speichel und selbstzufriedenheit
wenn ich sie in einen fremden mund stecke

minął miesiąc 6

4

Poniedziałek | Montag

5

Wtorek | Dienstag

6

Środa | Mittwoch

7

Czwartek | Donnerstag

8

Piątek | Freitag

9

Sobota | Samstag

10

Niedziela | Sonntag

Karol Maliszewski

tłumaczenie: Peter Gehrisch

An der Schlucht

Gefallene Stämme, und Grasduft
Wie Eß- und Brechsucht, Arznei,
sie riß etwas ab und stopfte es sich in die Wangen,
so als sagte sie sich „ich habe es satt,

sogar dort“; die Hand in der nassen Mulde
beginnt mit der Saat, sich reimend mit dem Worte
„Gesang“, denn die Stimmen der Vögel wie
/ausverkauft:
schweigend füllt sich der finstere Korridor;

Ich weiß, es ist dumm, durch und durch dumm,
doch wahrlich – der Schuß traf
durch den riesigen Wald, ein leerer Klang;
gefallene Stämme wie eine Welle Mißhelligkeit.

Wakacje bez ojca

Pojechałam z matką nad morze, sama, bez ojca. Pamiętam jeszcze, jaka byłam smutna zostawiając go samego na peronie, jak dziwne i absurdałne wydawało mi się, że on powinien pozostać, podczas gdy ja odjeżdżałam z matką. A kiedy znowu wróciliśmy, było dokładnie tak samo. Mogłyśmy zauważyć go już z daleka. Stał na peronie i machał ręką, chociaż jeszcze nie mógł nas widzieć. Potem widziałyśmy go przeszukującego pociąg, a kiedy nas w końcu odkrył, w przejściu, między bagażami i innymi podróżnymi, od razu podszedł do okna. Mówił i śmiał się, machał ręką i błaznował, podczas gdy my powoli poruszałyśmy się w stronę drzwi wagonu. Choć przecież wiedział, że nie mogłyśmy go zrozumieć przez szyby wagonu. Było widać, jak bardzo się cieszył. Jak tylko dotarłam do drzwi wagonu, wysadziłyby mnie z pociągu i przycisnął do siebie, i to wydawało mi się wtedy również komiczne i sztuczne i nie rozumiałam, że on tego nie zauważył, później też nie, a jednocześnie wzbudzał we mnie litość, z jego radością i beztroską, które można było poczuć przez okno pociągu, aczkolwiek przecież dobrze poradziłyśmy sobie bez niego przez całe wakacje.

11

Poniedziałek | Montag

12

Wtorek | Dienstag

13

Środa | Mittwoch

14

Czwartek | Donnerstag

15

Piątek | Freitag

16

Sobota | Samstag

17

Niedziela | Sonntag

Tomasz Hrynac

tłumaczenie: Violetta Łęga

Duża woda

Lipiec. Butla z deszczem eksplodowała równo o czwartej.

Großwasser

Juli. Die Regenflasche explodierte eben um 04 Uhr.

Ferien ohne Vater

Ich bin mit der Mutter an die See gefahren, allein, ohne den Vater. Ich weiß noch, wie traurig ich war, ihn allein auf dem Bahnsteig zurückzulassen, wie merkwürdig und widersinnig es mir erschien, dass er zurückbleiben sollte, während ich mit der Mutter weg fuhr. Und als wir wieder zurückkamen, war es genauso. Wir konnten ihn schon von weitem sehen. Er stand auf dem Bahnsteig und winkte, obwohl er uns noch gar nicht gesehen haben konnte. Dann sahen wir ihn den Zug absuchen und als er uns schließlich entdeckt hatte, im Gang, zwischen Gepäckstücken und anderen Reisenden, kam er sofort zum Fenster. Er sprach und lachte, winkte und machte Faxen während wir uns langsam auf die Wagentür zu bewegten. Obwohl er doch wusste, dass wir ihn durch die Scheiben nicht verstehen konnten. Man konnte sehen, wie sehr er sich freute. Sobald ich die Wagentür erreicht hatte würde er mich aus dem Zug heben und an sich drücken, und das kam mir dann auch komisch vor und falsch und ich verstand nicht, dass er davon nichts bemerkte, auch später nicht, und gleichzeitig tat er mir leid, mit seiner Freude und Sorglosigkeit, die man durch das Fenster des Zuges spüren konnte, obwohl wir doch die ganzen Ferien gut ohne ihn ausgekommen waren.

notes

18

Poniedziałek | Montag

19

Wtorek | Dienstag

20

Środa | Mittwoch

21

Czwartek | Donnerstag

22

Piątek | Freitag

23

Sobota | Samstag

24

Niedziela | Sonntag

Filip Pietrek

Underground

zanosiło się na wyjątkowo niepoetycki lipiec
i chwyciłem pióro między spotkaniami
z wielkim drobiowym przegranym
tak by nie odzwyczajać
trochę już skrojonych palców

wersy były ciężkie ciągnące się
odpryskiwały od zamierzonej formy
rozpadając się w momencie
przechodzenia z rąk do rąk
z pióra prosto w oczy

musiałem w ten sposób oswoić
tłustą konstrukcję mięsa
ale nie wpuściłem jej do środka
w pochopnym szeleście papieru

ja ją wywróciłem
na białą niejadalną stronę

Sznur

tak pewne
jak ciepły podmuch na twarzy
końcem lipca

myślę pociągi
są gorętsze latem
i znacznie szybsze niż wcześniej

a to eksplozja Twojej mimiki
wywołuje sznur eksplozji
na sofach łózkach kanapach

der Schnur

so gewiss
wie ein Ende Juli warmer Windstoß
im Gesicht

ich denke die Züge
sind heißer im Sommer
und viel schneller als vorher

die Explosion deiner Mimik
ruft einen Schnur voller Explosion
auf den Sofas Betten und Couch hervor

25

Poniedziałek | Montag

26

Wtorek | Dienstag

27

Środa | Mittwoch

28

Czwartek | Donnerstag

29

Piątek | Freitag

30

Sobota | Samstag

31

Niedziela | Sonntag

Filip Pietrek
tłumaczenie: E. G.

Underground

Ein besonders nicht poetischer Juli
zog heran und ich griff zwischen den Treffen
mit einem großen Verlust den Füller
um die schon ziemlich geschnittenen
Finger nicht abzugewöhnen

Die Versen waren schwer und lang
wichen von der beabsichtigten Form ab
indem sie in der Zeit des Übergangs von Hand zur
/Hand
von dem Füller gerade ins Auge zerbrachen

Ich musste
eine fette Fleischkonstruktion
also auf diese Art und Weise zähmen
aber ich ließ sie bei einem unüberlegten Rascheln
des Blattpapiers nicht ins Innere herein

Ich stellte sie
auf eine weiße unessbare Papierseite

Odyseja 2010

W lipcu dwa tysiące dziesiątego słońce smażyło ciało jak sznycel.
Kim wtedy byłeś na jego tarczy, zwierzęciem czy bogiem?
Język skwierczał, gubił się jak ogon gada. Jak chciałeś
wydostać się z tego piekła na Wenus? Wysyłając esemesy,

które przechwytywał krążący nad Ziemią wojskowy satelita?
Zataczał jeszcze jedno koło. Napalm zmieniał się w jarzębinę
spadającą z nieba. Nie mów, że liczyłeś na mannę, na płatki
śniegu bielsze od szat papieża? Zimne jak jego pierściony?

Rtęć znaczyła niedowiarków. Czterdzieści kresiek, zapłon, start!
Opuściliśmy planetę. Czy ktoś wtedy dowodził? Smarował ci plecy
pokryte bąblami? Mętными jak kopuła miasta kolonistów.

XCVII. Piosenka utracjusza

powiadają iż teraz sprzedaje chryzantemy
i świece pod murami lubelskich cmentarzy
wieczorem przepija wszystko co zmarli
wytargowali dla jego handryczących się chłopców

więc przepuszcza wszystko co zmarli wyciągnęli
od przechodniów (przechodniu nie daj się prosić)
dla jego pewnie zmarłych chłopców choć tylko nieliczni
wierzą dzisiaj w światło które zostawiamy po sobie

wtedy też śpiewa piosenkę na Placu Litewskim
którą tutaj zechcę powtórzyć: „o Leonardo o Leonardo
nie wstydz się chodzić z czerwoną kokardą
we włosach i bawić się ze mną jak z pieskiem”

XCVII. Lied des Vergeuders

man sagt er verkaufe jetzt chrysanthemen
und kerzen vor den friedhofsmauern in Lublin
am abend versäuft er alles was die toten
für seine streitsüchtigen jungs ausgehandelt haben

also verjubelt er alles was die toten den passanten
aus der tasche gezogen haben (passant geh nicht auf die bitten ein)
für seine sicher verstorbenen jungs obwohl nur wenige
heute noch an das licht glauben das wir hinterlassen

dann singt er ein lied auf dem Litewski Platz
welches ich wiedergeben darf: „Oh Leonhard oh Leonhard
hast du keine angst gehabt mit roter Schleife im Haar zu geh'n
und mit mir wie mit einem Hündchen zu spielen“

minął miesiąc 7

1

Poniedziałek | Montag

2

Wtorek | Dienstag

3

Środa | Mittwoch

4

Czwartek | Donnerstag

5

Piątek | Freitag

6

Sobota | Samstag

7

Niedziela | Sonntag

Karol Maliszewski

Sierpień

W południe kogut rozgdał się jak kura,
pan z kijem podjął przerwana rozmowę,
wisały w powietrzu zwielokrotnione języki
- za plecami berberys, pogańskie lusterko,

bezkarnie po żywotach błędziły obłoki
w konkursie kto wyżej - wygrała wieżyczka
na pobliskiej górze,

dalej Sarny, Ścinawka, Góra Wszystkich Świętych,
żyć, umierać, pisać,
czytać na przystanku „przepraszam za wszystko”.

Byłem synem wiatru, jestem córką deszczu,
po czterdziestce powietrze uchodzi,
zagęszcza się gdzie indziej.

Błysk wycina Goethego
w obłoku za wzgórzem.

notes

autor

podczas spaceru nad rzeką zobaczył topielicę
w białej szacie poprzesywanej wodorostem

natychmiast pobiegł do domu po płótno farby i pędzle
i wrócił nad rzekę gdzie do wieczora łowił wzrokiem

ludzie z miasteczka dziwili mu się bardzo
ale on widział jak unosiła się pięć centymetrów nad wodą

obraz zawisł w kościele świętego Jerzego w Tinben
gdzie można oglądać go po dziś dzień:

Wniebowzięcie Najświętszej Marii Panny
obraz z roku 1680
autor: nieznany

Künstler

beim Spaziergang am Fluss erblickte er eine Nymphe
im weißen Gewand mit Tang durchwirkt

gleich ist er nach Hause gerannt um Leinen Farben Pinsel zu holen
und kam an den Fluss zurück wo er bis zum Abend mit Blicken
fischte

die Bewohner des Städtchens wunderten sich sehr über ihn
doch er sah, wie sie fünf Zentimeter über dem Wasser schwebte

das Bild wurde in der Sankt-Georgs-Kirche in Tinben aufgehängt
wo man es bis zum heutigen Tag bestaunen kann:

Maria Himmelfahrt
Gemälde aus dem Jahr 1680
Künstler: unbekannt

8

Poniedziałek | Montag

9

Wtorek | Dienstag

10

Środa | Mittwoch

11

Czwartek | Donnerstag

12

Piątek | Freitag

13

Sobota | Samstag

14

Niedziela | Sonntag

Karol Maliszewski

tłumaczenie: Peter Gehrisch

August

Mittag, der Hahn gackerte wie eine Henne,
ein Herr mit Spazierstock unterbrach das Gespräch,
in der Luft hingen vielerlei Sprachen
– im Rücken die Berberitze, der heidnische Spiegel,

die Wolken irrten ungesöhnt durch das Korn
im Wettbewerb, wer höher sei – gewann das
/Türmchen
auf dem nahe liegenden Berg,

weiterhin Sarny, Ścinawka, der Allerheiligen-Berg,
leben, sterben, schreiben,
am Haltepunkt lesen „Verzeihung für alles“.

Ich war der Sohn des Windes, bin die Tochter des
/Regens,
nach dem Vierzigsten geht die Luft aus,
lagert sich anderswo ab.

Ein Blitz zeichnet Goethe
auf einer Wolke hinter dem Hügel.

Zatopiony kalendarz

Jest środek sierpnia i wszystkie do połowy zakopują się w popiele. Na ziemi wyrastają hałdy, a ty mówisz, coraz bliżej końca; czarnych trawników i białych twarzy szukających kogoś po drugiej stronie.

Zapomniałeś, nasze śliwki są szczepione, nie chorują, zrzucają ewentualnie trochę fioletu, czasami bawią się w układanki, jak ze snów. Przybywają grzyby, pokrywają śluzem trawę.

Jestem teraz kotką, siadam na pierwszej lepszej żyłce wodnej i czekam aż napęcznieje, popłynie wino, święcie wytrawne i ochrzci strzępy, rozleje się na wątrobę, wypali znamię.

15

Poniedziałek | Montag
Święto

16

Wtorek | Dienstag

17

Środa | Mittwoch

18

Czwartek | Donnerstag

19

Piątek | Freitag

20

Sobota | Samstag

21

Niedziela | Sonntag

Karl Krolow

tłumaczenie: P. Możejko, M. Nizioł, M. Pietrzak, J. Cosel

Liście topoli (Pappellaub)

Lato szyło lekką ręką
Topolowym pniom sukienki.
Niewidoczny cień też posiał
Dreszcz bezwietrzny w skóry włosiu.

Drga jak cienie kontur ptaka,
Pierś szyderców - cienką linią:
Ach, toż będzie powódz jaka,
Kiedy liście w dół popłyną.

Wiatr, co od miękkiego lotu
Krótkich skrzydeł się poruszył
Jak bicz z błękitnego splotu,
Świszczy w zwinnych rękach ciszy.

Szeptą wciąż zielone brzegi,
Mówią jeszcze srebrne usta,
Świat mi w uszach się rozlega
Delikatnie, jak dźwięk pusty.

Róża

Powietrze trwa w bezruchu. Na niebie od dawna nie jest zauważalna ani jedna chmura. Domy od dawna wchłonęły upał, ciepło tłoczy się w ciasnych podwórkach. W cieniu też jest jeszcze za gorąco. Jednakże tu i tam do podwórek wpada nagle podmuch wiatru, okręca pranie wokół sznura do wieszania bielizny, zdmuchuje gazetę z ogrodowego stołu i roztrząsa nad ziemią listowie minionej jesieni. Wtedy porusza się również róża na ścianie, której jedyna, kilkoma liśćmi i jednym czerwonym kwiatem obdarzona szypułka już dosięgnęła pierwszego piętra. Jej kolczasta łodyga ostro drapie otynkowaną ścianę.

Die Rose

Die Luft steht. Seit Tagen ist keine einzige Wolke am Himmel zu erkennen. Längst haben die Häuser die Hitze aufgenommen, staut sich die Wärme in den engen Höfen. Auch im Schatten ist es noch zu heiß. Doch hin und wieder fährt jäh eine Windbö in die Höfe, wirbelt Wäsche um eine Wäscheleine, bläst eine Zeitung vom Gartentisch und stobt das Laub des vergangenen Herbstes über den Boden. Dann bewegt sich auch eine Rose an der Wand, deren einziger, mit wenigen Blättern und einer einzelnen roten Blüte versehener Schaft bereits das erste Stockwerk erreicht hat. Hart kratzt ihr dorniger Stamm über die verputzte Wand.

22

Poniedziałek | Montag

23

Wtorek | Dienstag

24

Środa | Mittwoch

25

Czwartek | Donnerstag

26

Piątek | Freitag

27

Sobota | Samstag

28

Niedziela | Sonntag

Karl Krolow

Pappellaub

Sommer hat mit leichter Hand
Laub der Pappel angenäht.
Unsichtbarer Schauder ist
windlos auf die Haut gesät.

Zuckt wie Schatten Vogelbalg,
Spötterbrust, als winziger Strich:
Ach, schon wird es Überfall,
wie sie blätterhin entwich!

Luft, die unterm weichen Flug
kurzer Schwinge sich gerührt
schlägt wie blaue Geisel zu,
die, die dumpfe Stille führt.

Grüne Welle flüstert auf,
Silbermund noch lange spricht,
sagt mir leicht die Welt ins Ohr,
hingerauscht als Ungewicht.

***

Był koniec sierpnia tego roku, choć przed chwilą był koniec sierpnia roku ubiegłego. Tyle się przez ten rok działo, ale czy coś się właściwie stało? Czego nie wiedziała, nie wiedziała dalej i coraz trudniej było jej się dowiedzieć, bo myśli skakały z tematu na temat bez wytchnienia. Trudno to było ukryć podczas rozmów, kiedy język płatał ten sam figiel. Próbowwała milczeć i skoncentrować się na czymś dłużej. I znowu bieranina – dialogi, obrazy, ćwierć-myśli bez wniosków, galopada. Ratunku!!! Kalendarz z wrywanymi kartkami zawieszony na szafce w kuchni cierpiał na to samo. Nie mógł skupić się na dniu, bo gonił go następny, leciały mu kartki, jak jej włosy. Zazdrościł sąsiadowi przyniesionemu przez kominarza, bo miał cały rok na jednej tekturce. Ten kalendarz zdawał się trwać. Pozornie. Jej oczy biegały po nim niespokojnie. Najpierw odnajdywała punkt, w którym znajdował się świat, a potem wzrok ześlizgiwał się dalej, przelatując daty, które ją jeszcze być może czekały. Trudno było zatrzymać gonitwę wspomnień i wyobrażeń dni przeszłych i przyszłych, a terazniejszość wydawała się drzewem, które mignęło za oknem pociągu. Co to było za drzewo? Nie zdążyła zauważyć, bo już minęło albo zdążyła zauważyć i nazwać, ale już minęło.

Skupiała się na stronicach książek wsiakając w ich świat. Była w jakimś cudzym teraz, podczas gdy jej własne teraz istniało dla ciała. Teraz prawa ręka podpira głowę, zdrętwiała, więc teraz lewa ręka podpira głowę. Tak ignorowała swój brak skupienia na prawdziwym kalendarzu. Uciekała od zbierania stert jego kartek i kłębków swoich włosów. Nie chciała bać się, że powoli, włos po włosie, znikną. Oszczędzała nadzieję, że niedługo, włos po włosie, zacznie się odradzać. A wtedy może ćwierć-myśl po ćwierć-myśli ułożą jej się opowieści o kartkach z kalendarza, co chwila zdejmowanych, ale pozostawiających po sobie coś, na czym można się skupić.

29

Poniedziałek | Montag

30

Wtorek | Dienstag

31

Środa | Mittwoch

1

Czwartek | Donnerstag

2

Piątek | Freitag

3

Sobota | Samstag

4

Niedziela | Sonntag

Sas

Po a nie

Od 1. sierpnia
Do nieba zaczęli walić
Dziwni żołnierze
Smutni bo to ich załatwiono tam
Na ziemi
Na cacy

1. sierpnia 66 lat później było gorąco
Wszyscy zamknęli się w domach
Popijali wodę mineralną z bąbelkami
Wyjście do miasta to porażenie
Jak amen w pacierzu
Niebo pękało od słońca

***

Es war Ende August, obwohl vor einer Weile Ende August des letzten Jahres gewesen war. So viel passierte durch dieses Jahr. Geschah aber eigentlich etwas? Was sie vorher nicht gewusst hatte, das wusste sie nicht weiter. Es war immer schwieriger, davon zu erfahren, denn ihre Gedanken sprangen von einem Thema zum anderen. Während der Gespräche fiel es ihr schwer, dies zu verbergen, weil ihr die Zunge denselben Streich spielte. Sie versuchte nun zu schweigen und sich länger auf etwas Anderes zu konzentrieren. Schon wieder das Gleiche. Dialoge, Bilder, Viertel-Gedanken ohne Schlussfolgerungen, eine Galoppade. Hilfe!!! Kalendar mit den ausgerissenen Blättern, der an einem Küchenschrank hing, litt an Demselben. Er konnte seine Aufmerksamkeit nicht auf einen Tag richten, denn der nächste Tag jagte schon den ersten. Die Blätter fielen ihm aus wie ihr die Haare. Er war auf den von einem Schornsteinfeger mitgebrachten Nachbar neidisch, denn er hatte das ganze Jahr auf einer Pappe. Dieser Kalendar schien standzuhalten. Doch das war nur Schein. Sie sah ihn unruhig an. Zuerst fand sie einen Punkt, in dem die Welt steckte, dann glitten ihre Blicke über die Daten, die ihr vielleicht bevorstanden. Es war schwierig, Erinnerungen und Vorstellungen von vergangenen und künftigen Tagen anzuhalten. Die Gegenwart schien ein Baum zu sein, an dem ein Zug rasch vorbeifuhr. Welcher Baum war das? Sie bemerkte ihn nicht, weil er schon weit weg war, oder sie bemerkte und benannte ihn, aber alles war schon vorbei.

Sie lenkte ihre Aufmerksamkeit auf die Buchseiten, die sie ganz gefangen nahmen. Sie war in einer fremden Welt, während ihr eigenes Jetzt nur für den Körper da war. Sie stützte den Kopf auf rechte Hand. Die Hand wurde gefühllos. Sie stützte den Kopf auf linke Hand. Sie ignorierte ihre Konzentrationunfähigkeit auf den richtigen Kalendar. Sie floh davor, Kalendarblätter und eigene Haare zu sammeln. Sie wollte keine Angst davor haben, dass sie langsam – ein Haar nach dem anderen – verschwand. Sie sparte Hoffnung, dass sie sich bald – ein Haar nach dem anderen – erneuerte. Dann könnten vielleicht die Viertel-Gedanken eine Geschichte über Kalendarblätter bilden, die zwar ständig ausgerissen werden, aber hinterlassen etwas, worauf man sich konzentrieren kann.

CXVIII. Wiadomość z ostatniej chwili

nie po to kończy się sierpień by umarła
moja biedna matka której kupiłem perukę
nie mogę przyjechać i wierząc przeciwko śmierci
która załatwiła sobie perukę tyle że nie nową

nie po to kończy się sierpień by umarła
moja biedna matka dla której śmierć
zechce rozczesać splot swoich niegdysiejszych
i terazniejszych włosów jakimi porasta

powiadam iż śmierć nie przychodzi po matkę
lecz po włosy jakie nam od dawna wypadają
nie po to kończy się sierpień by wypadły nam włosy
które zresztą ile się wpychamy sobie do gardła

CXVIII. Eilmeldung

nicht dafür geht der august zu ende damit meine
mutter stirbt für die ich eine perücke gekauft habe
ich kann nicht kommen und gegen den tod strampeln
der sich eine perücke besorgt hat allerdings keine neue

nicht dafür geht der august zu ende damit
meine arme mutter stirbt für die der tod
das geflecht seiner haare öffnen möchte
die ihm früher und die ihm heute wachsen

ich sage der tod kommt nicht um die mutter
zu holen sondern die haare die uns seit langem ausfallen
nicht dafür geht der august zu ende damit uns die haare
ausfallen die wir uns übrigens mit aller kraft in den hals drücken

w drodze

minął miesiąc 8

5

Poniedziałek | Montag

6

Wtorek | Dienstag

7

Środa | Mittwoch

8

Czwartek | Donnerstag

9

Piątek | Freitag

10

Sobota | Samstag

11

Niedziela | Sonntag

Myriam Keil

tłumaczenie: Sylwia Altermatt-Sawicka

początki

tak sobie ciebie wyobrażam:
pod jabłoniami jesienią
upadłeś w trawę i rozrzucone
karty naszej gry
która zawsze była poważna
wygrywanie to tylko przypadek
powiedziałeś
jak szczęście pomyślałam
nie wypowiedziałam tego abyś nie mógł nalegać
na
nowe przetasowanie kart
czasami
rzucasz dzokera w powietrze
i przepaszasz za oszukiwanie
to były te dobre dni
podczas których my oboje
od czasu do czasu bywaliśmy zwycięzcami

Kolonie

Wzięliśmy cały swój dobytek i z powrotem ruszyliśmy
Na południe, zobojętniali na zatapiane miasto
Coraz to częstszymi trafieniami z górnej burty nieba,
Aż pociąg wszedł w horyzont, wolno zamykając twój

Rozdziałik. Teraz opowiesz mi o tym, co było jeszcze do niedawna
Twoim amuletem i gdzieś zrobisz miejsce nadchodzącym
Uczynom dopraszającym się już wcześniej skromnej chwili
Uważnego zapoznania z tym, co mówią o sobie płonące

Okna w podpalonym śnie. Wychodzisz o poranku i migoczesz
Między zgastym łukiem rozbawionej nocy a szarą kopułą
Popołudniowej drzemki. Wieża z kości słoniowej – tam znajdziesz
I też mnie, drogi przybłądo i uliczna kwaciarko, bo

Utrzymując równowagę, puszczamy wszystkie naprężone
Sznurki i rzecz oddala się jak w przyspieszonym filmie,
Nie zatrzymana przez zakłęcie czy krótką pogoń. No cóż,
Nie mamy czym zapchać tej kosmicznej dziury, która

Nas ssie. Nie zejdziemy się wobec tego w magnetycznym
Punkcie, choć po drodze możemy zawsze liczyć na figlarną
Sztuczkę losu, i bez rosnącej przewagi, poza liniami startu i
Metą, wpłyniemy do nowej kolonii, gdzie otrzymamy się o
Nowy zachwyt, który będzie miał i tak małe oczy.

Wiersz pochodzi z tomu: Bermudzkie historie, Instytut Mikołowski, 2005

12

Poniedziałek | Montag

13

Wtorek | Dienstag

14

Środa | Mittwoch

15

Czwartek | Donnerstag

16

Piątek | Freitag

17

Sobota | Samstag

18

Niedziela | Sonntag

Myriam Keil

anfänge

so denke ich dich:
unter den apfelbäumen im herbst
ins gras gefallen und die verstreuten
karten unseres spiels
das immer ernst gewesen ist
gewinnen ist nur zufall
hast du gesagt
wie glück dachte ich
habe es nicht ausgesprochen
damit du nicht darauf bestehen konntest
die karten neu zu mischen
manchmal hast du
einen joker in die luft geworfen
und dich fürs schummeln entschuldigt
das waren die guten tage
an denen wir beide
hin und wieder sieger waren

Kolonien

Wir nahmen unsere ganze Habe und machten uns auf den Rückweg
Nach Süden, gleichgültig gegenüber der Stadt die unter den immer
Häufiger einfallenden Treffern von der oberen Himmelsbordwand versank,
Bis der Zug in den Horizont hineinfuhr, langsam Dein kleines Kapitel

Schließend. Jetzt wirst Du mir davon erzählen, was noch kürzlich
Dein Amulett ausgemacht hat und irgendwo wirst du den kommenden Taten
Platz machen, die sich bereits vorher eines bescheidenen Moments
Achtvoller Bekanntschaft dessen erbitten, was die brennenden Fenster

Des in Flammen gesetzten Traumes besagen. Du gehst früh am Morgen und
glitzerst
Zwischen einem erlochenen Bogen der heiteren Nacht und der grauen Kuppel
Des nachmittäglichen Schläfchens. Der Elfenbeinturm – dort findest Du
Auch mich, teurer Vagabund und Blumenmädchen, weil

Wir das Gleichgewicht haltend, alle angespannten Stricke
Loslassen und die Sache entfernt sich wie in einem beschleunigten Film
Unaufgehalten von Beschwörungen, noch von einer Verfolgung. Nun ja,
Wir haben nichts um dieses kosmische Loch zu stopfen, das

An uns saugt. Wir werden also nicht in einem magnetischen Punkt
zusammentreffen, obwohl wir auf dem Weg immer mit einem schelmischen
Kunststück des Schicksals rechnen können und ohne wachsende Überlegenheit
Abseits von Startlinie und Ziel, schweben wir in eine Kolonie hinein
Wo wir ein neues Entzücken streifen, dessen Augen selbst aber zugekniffen
bleiben.

19

Poniedziałek | Montag

20

Wtorek | Dienstag

21

Środa | Mittwoch

22

Czwartek | Donnerstag

23

Piątek | Freitag

24

Sobota | Samstag

25

Niedziela | Sonntag

Mario Futh

tłumaczenie: Sylwia Altermatt-Sawicka

Gra z wiatrem

Złoty liść
Opada na ziemię i gra
Z wiatrem w berka.

Windspiel

Ein goldenes Blatt
Fällt auf die Erde und spielt
Mit dem Wind Fangen.

Wołanie

dla Davida

na pewno
o świetle
słyszałeś wołanie dzikich gęsi
przyjaciół powietrza i światła którzy
nie potrzebują koszuli
chleba
nie budują domu
na kredyt
samym sobie wierzą
ich zmysłowi dokąd
wiedzą
kiedy jest pora
odlecieć

Der Ruf

für David

sicher
hast du im morgengrau das
rufen der wildgänse gehört
freunde der luft und des lichts die
kein hemd brauchen
kein brot kein
haus bauen
auf kredit
sich selbst glauben
ihrem sinn fürs wohin
wissen
wann es zeit ist
zu ziehen

26

Poniedziałek | Montag

27

Wtorek | Dienstag

28

Środa | Mittwoch

29

Czwartek | Donnerstag

30

Piątek | Freitag

1

Sobota | Samstag

2

Niedziela | Sonntag

Bogumiła Hyla

Ulica im. Literatury (3)

W przeciwieństwie do jesieni. Potężna, wrzosowa matrona od wieków polemizująca z odbierającymi jej pierwszeństwo liśćmi. Tylko o nich piszą poeci. Ale ty nie musisz, ty się nie staraj aż tak bardzo. Zostaw w spokoju liście, wrzosa, wiatry i deszczowe środy. Za mały jesteś dla ich piękna. Więc się nie wtrącaj, skup się lepiej na kobiecie. Oddycha. Nie, nie wiadomo. Jest pewne, że nadal leży, a tłum gapiów zwiększa swoją objętość. Popatrz. Już czai się ironiczny flesz fotoreportera, żeby ująć twarz uszkodzonej, w najbardziej upokarzającym momencie i wywieścić na afiszach szmatławych stron. Takich znajdziesz wszędzie. Nie, nie śmiej się. On nigdy w życiu nie wywiesiłby zdjęcia osoby, która jest mu mniej czy więcej bliska. Ale tej tu, dlaczego nie? Nie zapytuj go, odpowie: to moja praca. Tylko opisz. To twoja praca...

Zwi

Jest pedantyczny aż do przesady
cały dzień sprząta, później pielęgródn,
strzyże trawnik, zamiata
chodnik przed domem.
Powyrzucał stare listy i książki, spalił
wspomnienia. Mimo to
codziennie schodzi do spiżarni;
chowa w przepastnych szufladach.
jedzenie na czarną godzinę.

do tomu: "Roth. Nowy Testament"

CCIX.

jesień już Panie a ja nie mam domu
wprawdzie jestem bardziej zachłanny
aniżeli ów wiatr z którym załatwiam
różne ciemne interesy bo kiedyś

trzeba się uniezależnić usamodzielnic
idę do moich zmarłych (nie narażając się
na straty) jakbym miał im coś odebrać
jeszcze nie wiem co ale się uśmiecham

na myśl o posiadaniu garstki siebie
tego straszego bogactwa które natychmiast
powinienem obrócić w nic wszystko przepić
puścić pawia widziałem to w przemyskiem

z ust największych pijaków

CCIX.

Herr es ist schon herbst und ich habe kein haus
zwar bin ich habgieriger
als jener wind mit dem ich verschiedene
dunkle geschäfte mache denn irgendwann

muss man unabhängig werden selbständig
ich gehe zu meinen verstorbenen (ohne gefahr
des verlustes) als sollt ich ihnen etwas nehmen
noch weiß ich nicht was doch ich lächle

beim gedanken an den besitz einer handvoll meiner selbst
jenes furchtbaren reichthums den ich sofort
verjubeln und vernichten alles versaufen sollte
auskotzen ich sah es im landkreis Przemyskie

aus den mündern der größten säufer

w drodze

minął miesiąc 9

[illegible]

3

Poniedziałek | Montag
Feiertag

4

Wtorek | Dienstag

5

Środa | Mittwoch

6

Czwartek | Donnerstag

7

Piątek | Freitag

8

Sobota | Samstag

9

Niedziela | Sonntag

Karol Maliszewski

Oda do deszczu

Drobny deszczyku, co myjesz jaskółki,
lśnią jak gałki z jaspisu
w szybkiej grze za oknem;

szukam na strychu zapisanych reguł,
kartki mną się w palcach
i skrzypi guano; ten nieświat

staje się światem. To najbardziej boli,
a potem wydaje się losem, mydłem
przy studni dziobanym przez kury;

drobny deszczyku, miej to wszystko
w dupie, spadaj jak pochodnia
na wyschnięty las, jak wyrok

ucinaj rozmowy na wzniosłe tematy;
zostaw szyfrogram w gęstwinie,
połóż się na dachu i czekaj na słońce.

notes

Myto

Tam jesienią
słońce jest wyspą.

Przybywam z zachodu, mocno
uderzam w dzwon na przystani.

Rdzawymi oczami
zsyłam prom
na dół glonowzielonego nieba.

Kto zna to hasło, kto
zna to słowo, kto czyta
z klucza gęsi

Jeden mnie kocha.
Jeden mnie nie kocha. _
Jeden umrze od dziś za rok.

Potem on musi, potem on
znowu przyjdzie. Kiedy?

Zbij rdzę z oczu
Zbij glony z nieba
Odeślij miłość z chmur z powrotem.

Rosa jest krucha. Wszystko jest
zachodem, wszystko jest późno.

Nigdy nie przyszła jedna
zawieszona do słońca, _

która nie niosła garści martwego
listowia pod sercem.

Maut

Dort im Herbst
ist die Sonne eine Insel.

Ich komme von Westen, hart
schlag ich die Glocke am Steg.

Mit rostigen Augen
schicke ich die Fähre
einen algengrünen Himmel herab.

Wer weiß die Losung, wer
weiß das Wort, wer liest
aus dem Keil der Gänse

Einer liebt mich.
Einer liebt mich nicht.
Einer wird sterben übers Jahr.

Dann muß er, dann wird er
wiederkommen. Wann?

Schlag den Rost von den Augen
Schlag die Algen vom Himmel
Schick die Liebe aus den Wolken zurück.

Das Tau ist mürbe. Alles ist
Westen, alles ist spät.

Nie kam eine
Zur Sonne gefahren,

die nicht eine Handvoll totes
Laub unterm Herzen trug.

10

Poniedziałek | Montag

11

Wtorek | Dienstag

12

Środa | Mittwoch

13

Czwartek | Donnerstag

14

Piątek | Freitag

15

Sobota | Samstag

16

Niedziela | Sonntag

Karol Maliszewski
tłumaczenie: Peter Gehrish

Ode an den Regen

Du krümliger Nieselregen, der du die Schwalben
wäschst,
daß sie glitzern wie Perlen von Jaspis
im blitzenden Spiel hinterm Fenster;

auf dem Dachboden such ich die Notizen der Regel,
zwischen den Fingern knitternde Blätter
knisternd Guano; diese Unwelt

beginnt Welt zu werden. Das schmerzt am meisten,
und später ergibt sich ein Schicksal daraus, als Seife
am Brunnen zerpickt von den Hühnern;

du krümliger Nieselregen, hab alles
im Arsch, fall doch wie eine Fackel
über den dürrn Wald, wie ein Urteil

schneid die Gespräche zu hohen Themata ab;
laß die Chiffre in dem Gebüsch,
leg dich aufs Dach und erwarte die Sonne.

Liście w podwórzu

Ruchy listowia w podwórzu. Dziki taniec w kącie, wzbijanie się w górę i ponowne spadanie, nagły spokój. Nic. Cisza. Potem pojedynczy liść, który gna w poprzek podwórza, porywa za sobą drugi, trzeci, w kącie wzbijają się raptownie w górę, nieruchomieją, wolno falującym ruchem opadają znowu w dół i zwlekając osiadają na ziemię. Znowu jest spokojnie. Żadnego chrzęszczenia lub szeleszczenia. Żadnego ruchu. Tylko słońce wąskim promieniem świetlnym wnika do podwórza. Jasny prążek biegnie w poprzek bruku, załamuje się i wspina ukośnie po ścianie domu w górę. Liście nagromadziły się wzdłuż muru, tworzą wąski, wydłużony ślad, który stopniowo zanika.

Blätter im Hof

In einem Hof die Bewegungen des Laubes. Der wilde Tanz in einer Ecke, das Aufwirbeln und wieder Herabfallen, die plötzliche Ruhe. Nichts. Stille. Dann ein einzelnes Blatt, das quer durch den Hof treibt, ein zweites mitreißt, ein drittes, in einer Ecke schnellen sie abrupt in die Höhe, verharren, schweben in langsamen Wellenbewegungen wieder herab und lassen sich zögernd auf dem Boden nieder. Es ist wieder ruhig. Kein Knistern oder Rascheln. Keine Bewegung. Nur die Sonne dringt mit einem schmalen Lichtstrahl in den Hof. Ein heller Streifen läuft quer über das Pflaster, knickt ab und steigt schräg an der Hauswand nach oben. Die Blätter haben sich längs einer Mauer angesammelt, sie bilden eine schmale lang gezogene Spur, die sich allmählich verliert.

17

Poniedziałek | Montag

18

Wtorek | Dienstag

19

Środa | Mittwoch

20

Czwartek | Donnerstag

21

Piątek | Freitag

22

Sobota | Samstag

23

Niedziela | Sonntag

Mario Futh

tłum. Sylwia Altermatt-Sawicka

Jesienne melodie

Drzewa szeleszczą,
wiatr unosi ich ostatnie szaty.
One udają się w podróż, gnane przez wiatr.
Zostają leżąc, na zimnych gruntach i asfaltowanych
/ulicach.
Czekając na drugie życie.

Ludzie troszczą się o nie.
Dzieci w ich beztrosce.
Szeleszczą stopami
Mają uciechę, chichoczą, skaczą przez opadłe
/listowie.

Dorośli przeglądają książki, oglądają telewizję
Aby znaleźć sobie pomysły
I lądują potem jednak w naturze.
Prawdziwym pięknie - gry pór roku.
Tak kończy się życie jako ochronna szata
W domach ludzi do dekoracji kredensów i stołów
Surowiec na to, pochodzi z lasu

notes

piosenka do śpiewania w kółko

jest niepozorna pora roku
dni jałowięją na potęgę
film zmiętolonych powidoków
rwie się pospołu z kruchym zębem

gram niekończący się epilog
nie mam z kim wskoczyć w nową księgę
ma się to ziścić pewną chwilą
a chwil rozpiski nie zdobędzie

rzuca o bezsens moje kości
ciśnie na balon bez wentyla
sen następuje mi na odcisk
ależ urocza krotochwila

świt z mar obmywa narowistych
plastrem mi pastelowe niebo
z okna wybija potok szklisty
wilk nie osaczy pies nie zje bo

jest niepozorna pora roku
urodzaj trwa z uporem pięknym
na smętny śpiew na nocny pohuk
odbity echem z dna butelki

mknie nierozumny sezon życia
nie umiem się uporać z lękiem
w ten czas cholernie chce się wyć - aaa!
dlatego śpiewam tę piosenkę

i jeszcze mocniej chce się pić - ech...
dlatego suszę tę butelkę

ein lied zum singen hin und wieder

die unscheinbare zeit des jahres
wenn sich die blöden tage nahn
film aus verfilzten kapillaren
wackelt wie mein verfallter zahn

unendlich scheint die schlussgeschichte
und niemand will mich draus entführen
welches kapitel bringt mehr licht, wenn
das ganze werk hat keinen sinn?

ich schweb' empor zum weltraumgalgen
und mein ballon hat kein ventil
schlaflos bleibt noch mein hühnerauge
o welch strahlender lebensstil!

morgens verschwinden die gespenster
blausanft heilt mich das himmelspflaster
erquickend wirkt der blick zum fenster
werwölfe ruhn und ohne rast ver-

-läuft unscheinbare zeit des jahres
dauert die sehr fruchtbare stund'
für wehgesang und nachtfanfaren
ihr echo hallt vom flaschengrund

im rausch des lebens heidi heida
kann nicht bekämpfen meiner furcht
na dann unheimlich will ich schreien: daaa!!!-
-für sing ich lieder hin und wieder

und überherrschend ist mein durst da-
rum saug ich noch ein fläschchen nieder

24

Poniedziałek | Montag

25

Wtorek | Dienstag

26

Środa | Mittwoch

27

Czwartek | Donnerstag

28

Piątek | Freitag

29

Sobota | Samstag

30

Niedziela | Sonntag

Mario Futh

Herbstmelodien

Die Bäume rascheln,
der Wind trägt ihre letzten Kleider fort.
Sie gehen auf die Reise, getrieben vom Wind.
Sie bleiben liegen, auf den kalten Böden und
/asphaltierten Straßen.
Wartend auf ein zweites Leben.

Die Menschen nehmen sich ihnen an.
Die Kinder in ihrer Unbekümmertheit.
Sie rascheln mit den Füßen
Sie haben Spaß, kichern, springen durchs gefallene
/Laub.

Die Erwachsenen blättern durch Bücher, schauen TV
Um sich Ideen zu holen
Und landen dann doch in der Natur.
Der wahren Schönheit – des Jahreszeitenspiels.
So endet das Leben als schützendes Kleid
In den Häusern der Menschen zur Dekoration von
/Sideboards und Tischen
Der Rohstoff dafür, kommt aus dem Wald.

nieustępliwie

jak nieustępliwie
orzech włoski
kończy ciepłą porę roku
dojrzewaniem
swoich owoców,
jak nieustępliwie
zima pytać będzie
co robiliśmy
latem

unnachgiebig

wie unnachgiebig
der walnußbaum
die warme jahreszeit beendet
mit dem reifwerden
seiner früchte,
wie unnachgiebig
der winter fragen wird
was wir im sommer
getan haben

31

Poniedziałek | Montag

1

Wtorek | Dienstag

Święto

2

Środa | Mittwoch

3

Czwartek | Donnerstag

4

Piątek | Freitag

5

Sobota | Samstag

6

Niedziela | Sonntag

Rafał Sadowski

Czarno-Biały Telewizor

Hajhitle handechy sznele halty rausy
Hajlichaj lochajla z achtungiem w auswajsy
Konspirokielbachy z ferfluchtowej szwajny
Schemat czarno-biały zbiór przypadków skrajnych

Jesienne słońce

Jesienne słońce śmieje się z nieba.
Krajobraz budzi się cały w złocie.
Również na drzewach wspinały przepych
kolorów,
Coś kolczastego roztrzaskuje się na ziemi.
Zderzenie rozłupało okrywę
I wydobyło kasztan,
który nieruchomo leży wprost przed szybem.
Dziecięca ręka podnosi go bardzo ostrożnie.

Brigitte Adam

Die Herbstsonne vom Himmel lacht,
Die Landschaft total in Gold erwacht.
Auch auf den Bäumen herrliche Farben-
pracht,
Etwas Stacheliges auf die Erde kracht.
Der Aufprall hat die Schale aufgemacht
Und eine Kastanie hervorgebracht,
die liegenbleibt direkt vor einem Schacht.
Eine Kinderhand hebt sie auf ganz sacht.

CCVIII.

jesień już Panie a ja nie mam domu
wprawdzie gromadzę przedmioty codziennego
użytku i przybywa mi rzeczy bezużytecznych
wprawdzie jestem bardziej zachłanny

aniżeli ów wiatr który się do wszystkiego
zapala podkręca i z każdym listkiem
układa osobno bo tylko z listkiem robi się
ciemne interesy nie narażając się

na straty widziałem to w przemyskiem

CCVIII.

Herr es ist schon herbst und ich habe kein haus
zwar sammle ich dinge des alltags
und nutzloses mehrt sich um mich
zwar bin ich habgieriger

als jener wind der sich für alles
erwärmt den alles heiß macht und der mit jedem blatt
einzeln verhandelt denn nur mit einem blatt
werden dunkle geschäfte gemacht ohne gefahr

des verlustes ich sah es im landkreis Przemyskie

7

Poniedziałek | Montag

8

Wtorek | Dienstag

9

Środa | Mittwoch

10

Czwartek | Donnerstag

11

Piątek | Freitag
Święto

12

Sobota | Samstag

13

Niedziela | Sonntag

Tomasz Hrynac
*tlum. Violetta Lęga***Przedstaw się!**

Naprawdę, to niewiele. Jeszcze postawimy
tamten kredens. Pod ścianę. Albo bliżej pieca.
Potem już będzie po wszystkim.
Wśród innych rzeczy jego skromność jest wyjątkowa.

Stell dich vor!

Wirklich, es ist nicht viel. Noch stellen
wir diesen Geschirrschrank. Neben der Wand oder
/noch näher dem Ofen.
Dann ist schon alles vorbei.
Seine Bescheidenheit ist etwas seltsames inmitten
/anderen Sachen.

Jesień

Pada deszcz, wiatr muska liście
słońce schowane jest za tymi wszystkimi gęstymi chmurami,
ciepło przenika tylko sporadycznie przez gałęzie,
ludzie opuszczają ulice, zostają w domu,
odważnych ciągnie na zewnątrz, uzbrojonych w parasole
kolorowe, tak jak jesienne listowie w tych dniach
choć, raczej ciemne, tak jak pogoda w tych dniach.

Uśmiech ludzi, znika z ich twarzy
łzy nieba nasilają się.
Ptaki milczą, z blaszanych pudeł huczy muzyka
niezmordowanie pracują maszyny
ludzka dusza odpoczywa.

Wszystko czeka, pracuje na to
na głęboki sen
na lodowaty chłód, na śnieg.
Przyroda wycofuje się, czeka, gromadzi nową energię.
Odkryta, zupełnie obnażona stawia się temu wyzwaniu.
Człowiek wycofuje się, czeka, zatracą się w boskiej władzy.
Okryty, zupełnie zamaskowany, w tych dniach ukrywa się
przed nią.

14

Poniedziałek | Montag

15

Wtorek | Dienstag

16

Środa | Mittwoch

17

Czwartek | Donnerstag

18

Piątek | Freitag

19

Sobota | Samstag

20

Niedziela | Sonntag

Brigitte Adam

tłum. Sylwia Altermatt-Sawicka

Deszczowy dzień

Krople deszczu bębnią na dachu.
Wicher gwizdże za rogiem.
Właściwie nie był to ładny dzień.
Wtulić się w kołdrę
Do tego muzyka, dobra książka
Albo też rozmawiać ze sobą.
Na zewnątrz zapewne działa zła klątwa.
Tym bardziej jest naszym staraniem
Stworzyć przytulność,
rozniecić ogień w kominku
i w skrytości żywić nadzieję
że jeszcze często będziemy mogli śmiać się.

Regentag

Regentropfen trommeln auf's Dach.
Der Sturm pfeift um die Ecke.
Eigentlich war's kein schöner Tag.
Einkuscheln in die Decke
Dazu Musik, ein gutes Buch
Oder auch miteinander reden.
Draußen wirkt wohl ein böser Fluch.
Umso mehr ist's unser Bestreben
Behaglichkeit zu schaffen,
das Kaminfeuer anzufachen
und insgeheim zu hoffen
dass wir noch oft können lachen.

Herbst

Es regnet, der Wind streift durch die Blätter
die Sonne ist versteckt hinter all den dicken Wolken,
Wärme fällt nur vereinzelt durchs Geäst,
die Menschen verlassen die Straßen, bleiben zuhause,
die Mutigen zieht es nach draußen, bewaffnet mit Regenschirmen
bunt, so wie das Herbstlaub in diesen Tagen
obwohl, eher dunkel, so wie das Wetter in diesen Tagen.

Das Lächeln der Menschen, verschwindet aus ihren Gesichtern
die Tränen des Himmels nehmen zu.
Die Vögel schweigen, aus blechernen Kästen dröhnt Musik
unermüdlich arbeiten die Maschinen
die menschliche Seele ruht.

Alles wartet, arbeitet daraufhin
auf den tiefen Schlaf
auf die Eiseskälte, auf den Schnee.
Die Natur zieht sich zurück, wartet, sammelt neue Energie.
Unbedeckt, gar nackt sich dieser Herausforderung stellt.
Der Mensch zieht sich zurück, wartet, verliert sich in göttlicher Gewalt.
Bedeckt, gar vermummt, sich in diesen Tagen vor ihr versteckt.

21

Poniedziałek | Montag

22

Wtorek | Dienstag

23

Środa | Mittwoch

24

Czwartek | Donnerstag

25

Piątek | Freitag

26

Sobota | Samstag

27

Niedziela | Sonntag

Tomasz Dalasiński

38. (dobry dzień na powroty)

taki dzień jak pojutrze – jaki czas się zaplątał
w co? w ten znak zapytania (najlepiej pytać
o to, co nie miało miejsca, choćby o inne
czasy (dobry dzień na powroty do
czasów, które nie miały miejsca (od czasu do czasu do-

słownie: dobry dzień na powroty
(najlepiej pytać o to, co nie ma języka).
najlepiej pytać o to, co nie ma języka
– niedługo będzie ciemno, ciemniej, jak
tak dalej pójdzie, ciemność niedługo będzie

(jeśli tak dalej pójdzie, to niedługo będzie
taki dzień jak pojutrze, dobry dzień na powroty

od końca).

Skup Się

wstałeś na wschodzie
jesteś pierwszym racjonalnym ludem
wymyśliłeś go

jesteś dokładny
epagomenalny etapami
dodany na końcu

wylewasz achet
przez pert
dochodzisz do szemu

w porach roku otrzymujesz właściwą nazwę
nie rozumiem cię
odtrącam

zatem nie określałam
i nie potrzebuję jak...
roku IX Dżeserkare Amenofisa (I)

miesiąca trzeciego pory suchej (Epifi)
dzień jest dziewiąty
i jest już po

Konzentriere Dich

du bist aufgestanden im Osten
du bist der erste rationale Volk
du hast ihn ausgedacht

du bist genau
etappenweise epagomenal
am Ende zugesetzt

du giesst Achtet aus
durch Pert
du kommst bis zu Schem zu

in Jahreszeiten bekommst du richtigen Namen
ich verstehe dich nicht
ich stosse ab

also ich bestimme nicht
ich brauche nicht so wie...
im IX Jahre des Jeserkare Amenfos (I)

im dritten Monat der trocken Periode (Epifi)
ist neunte Tag
und ist schon vorbei

28

Poniedziałek | Montag

29

Wtorek | Dienstag

30

Środa | Mittwoch

1

Czwartek | Donnerstag

2

Piątek | Freitag

3

Sobota | Samstag

4

Niedziela | Sonntag

Gabriel Leonard Kamiński

Rozmowa z Susan Sontag

O tej porze we Wrocławiu gasną okiennice, parapety /zapadają się pod ziemię, drzwi zapierają się w sobie, a oddech zamiera na szybko przebierając jakiś dziwny święty wymiar. Moja matka wracała skonana z pracy, ojciec nieustannie obiecywał mi naprawić zegarek /- czas przesączał się przez podłogę zostawiając szare /plamy na boazerii. Mieszkanie było ciasne, wiedzieliśmy o sobie wszystko. Takie życie bez tajemnic było ciężkie jak fizyczna praca - przrzucanie się winami kosztowało nas majątek. Nie było jeszcze kart kredytowych, więc debet pamięci nie wchodził w rachubę.

Kiedy ty rozmawiałaś z Chomeinim matka załatwiała ziemniaki na zimę, ojciec węgiel a ja puszczałem słoneczne zajaczki do sąsiadki z przeciwka. Zawsze myła się przed otwartym oknem, jej piersi falowały, woda spływała po nich jak moje sanki z oblodzonej góry. Uśmiechała się dziwnie, i czułem wówczas afrykę, smak gorącej czekolady na wargach, i plamy z atramentu na mankietach szkolnego mundurka.

Byłem rozdarty między dzieciństwem a dorosłością, kopałem głębokie doły, chowałem się w nich z głową, i udawałem, że nie żyję, lekarze kiwali głowami, że to niskie poddasze

Instrukcja obsługi

Co z nią zrobić? Też jest śmiertelna,
błyszczący na mrozie, idzie do „Tesco”
ogrzać się, ukraść, ukradkiem wychylić,

małe, drobne ciepło, grudka dwunożnej soli,
nikogo nie obchodzi, nawet nie zabol.

(Tak jakbym był z wierzchu,
chwilowo wypchnięty na sam środek
sceny, mam mówić w imieniu,
bulgotać razem z lawą, pełznąć
i pisać; kronika gatunku?)

Śmiertelna świadomość,
więc wpełznąć w nią najwięcej,
zostawić zagadki, zaszyfrować rozpacz,

do śmierci mieć upodobanie, do miłości.
To z nią zrobić!

Bedienungsanleitung

Was mit ihr tun? Auch sie ist ja sterblich,
glitzert im Frost, geht sich zu erwärmen
zu „Tesco“, zu klauen, was heimlich zu kippen,

kleine, zärtliche Wärme, ein Körnchen
/zweibeinigen Salzes,
das geht niemand was an, tut doch nicht weh.

(So als wäre ich obendrauf,
für ein Weilchen in die Mitte der Bühne
geschubst, soll sprechen in ihrem Namen,
gemeinsam mit Lava Gegurr, kriechen,
und schreiben; die Chronik der Art?)

Todgeweihtes Bewußtsein,
also dorthin alles, was geht, stopfen,
Rätsel lassen, Trauer chiffriern,

bis zum Tod behalten die Leidenschaften,
/auf Liebe.
Das herstellen mit ihr!

CXXXV. Niebezpieczeństwo

place są puste jak listopad
jak ty i ja i wiersze za którymi biegam
po owym placu wczoraj wziąłem
pieniądze i wnet uciekłem od siebie

wystarczy zatem na wypad
w Polskę i dobrą książkę przedwczoraj też
wziąłem za ekstrawagancję (to jest
umiem się brać za instrumenty stare i zepsute)

a więc place są puste jak listopad
i jego instrumenty stare i zepsute
mogą w zakamarkach moich rąk i nóg
przespać się do jutra

CXXXV. Gefahr

die plätze sind leer wie der november
wie du und ich und die gedichte denen ich nachjage
auf jenem platz gestern hab ich geld
genommen und lief mir bald davon

es reicht also für eine spritztour
durch Polen und ein gutes buch vorgestern
hab ich es auch für die extravaganz bekommen (das heißt
ich kann alte und kaputte instrumente bedienen)

das heißt die plätze sind leer wie der november
und seine alten und kaputten instrumente
können in den winkeln meiner hände und füße
bis morgen durchschlafen

[illegible]

5

Poniedziałek | Montag

6

Wtorek | Dienstag

7

Środa | Mittwoch

8

Czwartek | Donnerstag

9

Piątek | Freitag

10

Sobota | Samstag

11

Niedziela | Sonntag

Gabriel Leonard Kamiński

i wilgoć ze strychu, a ja byłem pewny,
że to moja pokojowa wojna, i front
przebiegający między szkolnym boiskiem,
a szatnią, w której chowałem się przed ocenami;
"piątki" atakowały mnie nawet we śnie, "trójki"
na szynach przemykały przez zamknięte oczy
i znikwały zakrętem ławki. "Czwórki" były moim
/Alefem.

Jednocześnie myślami byłem daleko, przekraczałem
/granice
po ciemku, budowałem zamki na piasku,
O zmierzchu boisko wydawało mi się
jedynym możliwym pasem startowym
mojej kosmicznej podróży
w odmetry nieokiełznanej wyobraźni...

Kiedy pojawiła się w moim śnie
cierpliwie rozwiązywałem turban ręcznika
wpatrując się w topniejące na podłodze kostki lodu,
między nimi ślady moich stóp
wyglądały jak niezdarna próba
przekroczenia własnej cielesności
albo wzbicia się w powietrze...
Zapamiętałem twoje ostatnie słowa:
"Nigdy nie omijaj pustki".

II

O tej porze, kiedy kończysz ostatnią korektę,
ciemność owija szczelnie meble,
okrywa całunem zmęczone stopy mojej matki,
wiążąc się z bielą prześcieradła
węzłem gordyjskim. Ruchome cienie

Grudzień w Țirgu Jiu
w dialogu z Constantinem Brâncuși

milczeć
gdy przyjdzie śnieg
z rozważą moje ruchy odmierzyć
wybrać kierunek
sama
wejść przez BRAMĘ POCAŁUNKU

do ciebie

siadam przy STOLE MILCZENIA
naprzeciw ciebie ciężkie
minuty ciszy wokół mojej szyi
przemierzamy łuk w przeciwnym kierunku
i patrzymy na siebie
śnieżne niebo dla nas czytelne
ścieram jeszcze śnieg ramieniem

czekać przez NIESKOŃCZONĄ KOLUMNĘ

Dezember in Țirgu Jiu*
im Dialog mit Constantin Brâncuși

schweigen
wenn der Schnee kommt
mit Bedacht meine Gesten abmessen
die Richtung wählen
allein
durch das TOR DES KUSSES eintreten

zu dir

ich setze mich an den TISCH DES SCHWEIGENS
dir gegenüber schwer
die Schweigeminuten um meinen Hals
wir schreiten den Bogen gegenläufig ab
und schauen uns an
der Schneehimmel für uns lesbar
ich wische mit dem Arm noch den Schnee weg

eine UNENDLICHE SÄULE lang warten

**Stadt in Rumänien mit Freilicht-Kunst von
Constantin Brâncuși*

12

Poniedziałek | Montag

13

Wtorek | Dienstag

14

Środa | Mittwoch

15

Czwartek | Donnerstag

16

Piątek | Freitag

17

Sobota | Samstag

18

Niedziela | Sonntag

Gabriel Leonard Kamiński

na ścianie jak z dziecięcego teatrzyku
zadają sobie ból tańcząc piruety
w takt tykającego chronometru. Krwawiące
rany połączone z moim obtartym łokciem
odsuwają sen na dalszy plan. Widzę
przez nieomknięte oczy nasz dom
z lotu ptaka, bezradnie
kołyszący się na wietrze niczym
bocianie gniazdo, odarty
ze złudzeń jak cebula. Wsparty
jedynie o plecy babci, odwrócony
tyłem do lustra wygląda jak znoszony
garnitur dziadka zaprasowany na dwa kanty.
Próbuję w półmroku nawlec igłę,
i przyfastrygować go do szkolnego mudurka
jak tarczę; to mój jedyny oręż
w walce ze światem niezdarnie
przyszytym do mnie
na okrętkę.

z tomu: "Ręka Karpowicza"

notes

Nazajutrz znowu wszystko jest jednym wielkim kalendarzem, żyję w ustalonych cyklach i harmoniach ograniczających mój chaos, mój początek. Kalendarz chce wiedzieć, kiedy przeistoczę się w nieuchwytny deszcz meteorytów, kiedy stanę się planetoidą, która uderzy w ten świat i zmieni go w pył. Chce być przygotowany, trzymać rękę na pulsie. Mam zapisywać, wciąż zapisywać siebie na jego kartach i codziennie bezmyślnie kontemplować cyfry, dni, miesiące - liczby, które zniewolą mnie ostatecznie. Zabetonują moją duszę.

Dość mówię! Pijany pakuje się i jadę na lotnisko. Wsiadam do samolotu – lecę do Peru. Gubię się w buszu, jestem cholernie zagubiony, jestem po raz pierwszy w życiu tak zagubiony, że aż szczęśliwy. Mam w dupie miłość i śmierć, graniczne punkty istnienia, mam dość czasu i ustalonych pór, zmierzam na ostatnią kartę kalendarza, by tam skoczyć w dół, w przepaść, by wyjść w końcu poza jego ramy. Jest gorąco, jest jak w piekle, strumień życia we mnie, z którym przez wszystkie te lata płynąłem posłusznie, zaczyna wzburzać swe wody, groźnie wzbierać, uderza falami w ściany mojego Ja. Tonę w swoim pocie, tonę przerażony, ale nie zawracam, mam w dupie Ja zniewolone przez kalendarz. Padam na kolana jak mistyk w ciemnej celi pod naporem Boga, padam na pysk, nie mam sił by iść, więc czołgam się jak wąż w stronę ziemi obiecanej, w stronę Edenu, byle tylko zmienić bieg ustalonego.

Na granicy natury znajduję szamana, starego skostniałego Indianina, posłańca niepokornych dusz, ostatni żywy pomost między magią a filozofią. Proszę o lekarstwo na miłość, na śmierć, na czas i liczby – szaman prokuruje mi wino dusz, boję się, ale wiem, że muszę je wypić. I nagle błysk, a potem ciemność, nieskończone zapadanie, wodospady strachu. Moja głowa kurczy się do rozmiarów główki od szpilki, ręce - gadzie języki - badają przestrzeń, ale przestrzeni nie ma, nogi w szyi, nogi poza mną, zostają w tutejszym świecie, nie mam już nóg i rąk. Rozpadam się na cząstki. Serce kołysze się na wietrze, chwytam je zębami, żuję, by poczuć, że żyję, potem połykam, ale żołądek już nie istnieje. Mózg wypływa mi nosem, krztuszę się, ale pozwalam, by odszedł w niepamięć - oto cel, teraz go dostrzegam. Zostają tylko oczy w galarecie wszechświata - forma przejściowa, która w milisekundzie musi ujrzeć wszystko i zapamiętać.

I staję się słowem, pierwszym słowem nieogarniętym przez myśl. Nie jest to wolność, ani sens, nie jest to nawet możliwość. Po prostu zwyczajny brak dróg, brak przechodzonych ścieżek, brak wyznaczonych traktów, stąd nie da się już nigdzie wyruszyć, nie da się już nigdzie podążać, nie ma się nawet takich chęci. Po prostu biała karta – tu zmierzałem – ostatnia strona kalendarza.

19

Poniedziałek | Montag

20

Wtorek | Dienstag

21

Środa | Mittwoch

22

Czwartek | Donnerstag

23

Piątek | Freitag

24

Sobota | Samstag

25

Niedziela | Sonntag
Feiertag | Święto

Karla Reimert Montasser

Thum. Sylwia Altermatt-Sawicka

Nowy Rok

Ostatni dzień
pomiędzy milczeniem

Po co zmarłych
poświadczać w pośmiertnych wspomnieniach

Opad śniegu
któremu wszyscy się kłaniają

Nabierze rozgłosu
i nigdy się nie ukloni

Neujahr

Den letzten Tag
werde ich verschweigen

Wozu die Toten
in Nachrufen bezeugen

Der Schneefall
dem sich alle beugen

Wird laut sein
und sich nie verneigen

Jaką kolędę słyszałeś?

Jaką kolędę słyszałeś,
gdy bezdomny stał na poboczu drogi
i prosił o kilka monet?
Jaką kolędę słyszałeś,
gdy mała dziewczynka z sąsiedztwa
zaginęła bez śladu?
Jaką kolędę słyszałeś,
gdy rodzice dowiedzieli się, że ich synowie
polegli podczas pełnienia swego obowiązku?
Jaką kolędę słyszałeś,
gdy zmarłych żołnierzy przywieziono
/z powrotem do ich ojczyzny?
Jaką kolędę słyszałeś,
gdy do Afganistanu posłano dalsze oddziały?

Was für ein Weihnachtslied hast du gehört?

Was für ein Weihnachtslied hast du gehört,
als der Obdachlose am Straßenrand stand
und um ein paar Münzen bat?
Was für ein Weihnachtslied hast du gehört,
als das kleine Mädchen aus der Nachbarschaft
spurlos verschwand?
Was für ein Weihnachtslied hast du gehört,
als die Eltern erfuhren, ihre Söhne sind in
Ausübung ihrer Pflicht gefallen?
Was für ein Weihnachtslied hast du gehört,
als man die toten Soldaten wieder in ihre
/Heimat brachte?
Was für ein Weihnachtslied hast du gehört,
als man weitere Truppen nach Afghanistan
/sandte?

26

Poniedziałek | Montag

Feiertag | Święto

27

Wtorek | Dienstag

28

Środa | Mittwoch

29

Czwartek | Donnerstag

30

Piątek | Freitag

31

Sobota | Samstag

1

Niedziela | Sonntag

Feiertag | Święto

Sas

Berlin 13 grudnia 1990,
około piątej (jeszcze noc)

Siedzę w knajpie cywilizacji wyższej
Nie interesuje mnie polityka
Chciałbym krzyczeć że Solidarność to gówniana
/instytucja
Poranek 13 grudnia kojarzy mi się z twarzą obcego
/która mówi nieznanym językiem

Siedzę w knajpie cywilizacji wyższej
Bez trosk i powodów
Myślę nadal że miłość jest ponad wszystko
Rozpacz?

Ulica im. Literatury (4)

No i masz. Zimno zdmuchujące z powiek resztki godności. Oddałbyś siebie samego, żeby historia zwykłej kobiety zamieniła się w najlepszą sztukę literacką twojego życia. Ale nie oddasz! Za dużo pragniesz ukryć. Nawet tę zimną tnącą policzki nożami, siarczyście wnioskującą do posłusznych okiennic. Za nimi chowa się nieprzezroczyste uczucie prywatności. Nie odstawiaj go... Nie na tyle, żeby również inni mogli je posiąść. Gdybyś tylko wiedział, że nic nie znaczy każdy taki dzień i każda taka noc. Dla nich nie ma najmniejszej wartości. Więc ich nikomu nie powierzaj i nie pokazuj swoich zim. Pokaż tylko kobietę, co wciąż czeka na ambulans, nie zdając sobie z tego sprawy. Pokaż psa, obwąchującego czyjeś pochylone nad kobietą ciało i rower, który właśnie przywłaszczył sobie część cywilizowanej ulicy. Nie zapomnij o gapiach, o aparacie fotograficznym, o ranie na łydce kobiety. Za chwilę nadjedzie karetka na sygnale, kolejni ludzie wybiegną z domów, potykając się przy tym o własne kapcie i o innych ludzi. Ułożą nieprzytomną na noszach. Wsuną do karetki i odjadą. Tłum, pośród szmerów i spojrzeń powoli opuści teren wypadku. Zostaną dwie, trzy wytrwałe osoby, takie, co to lubią wiedzieć więcej niż inni. Ktoś podniesie rower i oprze o przydrożne drzewo. Zostanie mały piesek. Poszczeka od niechcenia na stojących... ot tak, żeby nie było nudno. Zwróci ich uwagę i pobiegnie dalej ulicą.

Na tej ulicy... powstanie twój geniusz pisarski. Jeśli się nim zachłystniesz, poproś przechodnia, niech cię poklepie po plecach. Na tej ulicy... już dawno wszyscy poszli spać. Atrakcja dnia zgasła.

A teraz mi powiedz, kto przygarnie tamtego pieska. Zdawało mi się, że należał do kobiety. Tyle, że psy nie gryzą swoich właścicieli. Tak. Pies jest niczyj. Kiedyś był czyjś, podobnie jak twoje opowiadanie, kiedyś było twoje. Ale dziś... dziś nie ty je czytasz... nie ty odwracasz kartki. I komu potrzebne takie żałośnie śmieszne imię... czy nazwisko.

CXXIV.

wszystko to są rzeczy niepewne ziemia
i niebo to są wszystko rzeczy niepewne
od których uciekają póki jeszcze
jest dokąd albowiem ta ciemność teraz

i ta ciemność potem jakiej nie próbuj
zawczasu dotknąć to zaiste dwa
przeróżne światy do których nie przykładaj
ręki jeżeli chcesz ujść cało

bo ta ciemność teraz i ta ciemność potem
to są wszystko rzeczy nie do pogodzenia
z którymi niechaj nic cię nie łączy chyba że jest
coś o czym nie wiem

CXXIV.

alles dies sind ungewisse dinge die erde
und der himmel all das sind ungewisse dinge
vor ihnen ergreife die flucht solange du noch
dich wohin flüchten kannst denn die dunkelheit im jetzt

und diese dunkelheit demnächst die zu berühren
bevor es zeit ist dich hüte das sind wahrlich zwei
ganz andere welten lasse die finger von ihnen
wenn du dich retten willst

weil die dunkelheit im jetzt und diese dunkelheit demnächst
all dies sind unversöhnliche sachen
mit denen dich nichts verbinden sollte es sei denn
da ist etwas von dem ich nichts weiß

minqł rok 2011

[illegible]

korespondencja seryjna

Karol Maliszewski

Korespondencja seryjna. Wojciech Izaak Strugała

Myszę, że warto przypomnieć postać Wojtka Strugały. Wiem, że czas choruje na coś galopującego i połyka wszystko w tempie przyśpieszonym, ale bez przesady. Wojtek Izaak Strugała żyje i tworzy, a tak wielu pogrzebało go już i wytarło gumką myszką z wszelkich literackich słowników. Obecnie należy kojarzyć go z Lwówkiem Śląskim, lecz jednak najbardziej jest znany w Dreźnie. W ostatnich latach trudno znaleźć jego nowe teksty w polskich czasopismach, o wiele częściej widuję je w drezdeńskim „Ostragehege”. Tomiku po polsku też dawno nie wydał, natomiast po niemiecku, w tłumaczeniu Petera Gehrischa, ukazał się w 2005 roku pod tytułem „Phantasmagorien”. Kilka wierszy z tej książeczki polecam uwadze Państwa.

korespondencja seryjna

Wojciech Izaak Strugała

tłumaczył: Peter Gehrisch

Rozmontowany pociąg

Poeta chce wierzyć,
że zero dodać zero jest dwa.
Że w piekle śnieg pada
i diabły leżą chore na anginę.

Z coraz większego oddalenia
nasłuchuję oddechów:
tej podróży za ścianą.
Ostrzegano mnie,
że kiedyś usiądę blisko siebie,
nie będę spał,
stracę się z widzenia.

Skąd ta radość?
Skąd biorą się znalezieni?
Dworce ... kominy ... spaliny ...
Coraz dalej, w inną stronę rzeczywistości,
wiezie mnie pozaziemski, grafitowy,
rozmontowany pociąg.

Der demontierte Zug

Der Dichter will glauben,
daß null plus null zwei ist.
Daß es im Himmel schneit
Und die Teufel an Angina erkrankt sind.

Zunehmend mit größerem Abstand
Lausch ich dem Atem:
der Reise hinter der Wand.
Man warnt mich,
irgendwann säße ich neben mir,
schief nicht
und verlör mich in der Anschaulichkeit.

Woher diese Freude?
Woher das Getroffene?
Bahnhöfe ... Schornsteine ... Abgase ...
Immer weiter, in einer anderen Richtung der
/Wirklichkeit,
fährt mich der überirdische,
demontierte Zug aus Graphit.

korespondencja seryjna

Wojciech Izaak Strugała

tłumaczył: Peter Gehrisch

Niepowrotne hotele

Pod kościołem wielkiego miasta
pościeliłem czapkę i głaz.
Kubły snu chwilkę strzegły do białości.

Trzeba było głowę do kamienia przytulić.
W widnym zakątku nocy nikt nie siadał na łóżku,
nie patrzył w oczy . mój pogodny świat.

Dziś drogie hotele, więc pożegnałem.
Blisko braci niewielkie łóżko.
Łóżko ma dołek.

Unwiederbringliche Hotels

Unterhalb einer Großstadtkirche
Hab ich mich auf Mütze und Felsen gebettet.
Die Traumkübel wachten ein Weilchen, bis an die Helle heran.

Ich mußte den Kopf an den Steinblock schmiegen.
Im hellen Winkel der Nacht, setzte sich niemand aufs Bett,
und blickte mir in die Augen . meine friedvolle Welt.

Heute die teuren Hotels, also schied ich.
In der Nähe der Brüder: das genügsame Bett.
Das Bett mit der Delle.

korespondencja seryjna

Wojciech Izaak Strugała

tłumaczył: Peter Gehrisch

Doprawdy nie wiem, kim jestem:

małym bezkształtnym lusterkiem,
samowieszczem?

Doprawdy nie wiem, co się należy,
co jest przyczyną,
a co skutkiem.

Kolega tłumaczy mi świat na dłoni;
skąd i dokąd zmierza nasze życie.
Inny kolega . występujący publicznie,
czyta kilka wierszy na kolejnym spotkaniu.

A ja mam wieczny ból głowy.
Mógłbym tak jak kolega pierwszy i drugi,
mógłbym pisać inaczej . pełnokrwistym
/atramentem.
Mógłbym spróbować scalić rozbite
drobiny mojej twarzy na małym lusterku.
Milczenie jest jednak daleko trudniejsze
niż pisanie czy chiromancja.

Wahrlich, Ich weiß nicht,
wer bin Ich:

ein kleiner formloser Spiegel,
ein Prophet meiner selbst?
Wahrlich, ich weiß nicht, was sich gehört,
was ist Ursache,
was das Ergebnis.

Ein Freund übersetzt mir die Welt aus der
/Hand;
woher und wohin ist das Leben gerichtet.
Ein anderer . der öffentlich auftritt,
liest ein paar Verse bei der nächsten
/Begegnung.

Und mich schmerzt ewig der Kopf.
Ich könnte schreiben wie dieser und jener,
ganz anders könnte ich schreiben . mit
/Vollblut-Tinte,
ich könnte die Bruchstücke meines Gesichtes
auf dem kleinen Spiegel zusammenfügen.
Schweigen ist aber viel schwerer
als Schreiben oder Chiromantie.

na koniec

Andrzej Sosnowski

---

dr caligari resetuje świat

niewinnie bez serca i z daleka
doktor caligari recytuje świat
prosimy trochę głośniej

dottore

tu nie warto nawet spać cesare

słońce szybkie jak duch
wyszło świeci zachodzi
nie da się tu zdążyć na sen

albo i śpij cesare w taką noc
a jak długo będę żył dottore
a do białego poranka cesare
(ty zaś trochę krócej alanie)

skręcimy go do ostatniej łzy
do pierwszych łez
do pierwszej krwi
do „ostatniej” kropli krwi

do pierwszego nic!
poza ostatnie coś!
ha ha
holstenwall expo 2222
słucham

rzym przeżył dziś chwile grozy
berlin przeżył też chwile gnozy
moskwa ufa jedynie platynie
ach mój miły augustynie
wszystko słynie słynie słynie

dr caligari resetiert die welt

unschuldig herzlos und von weitem
doktor caligari rezitiert die welt
wir bitten ein wenig lauter

dottore

hier ist's nicht mal schlafenswert cesare

die sonne schnell wie ein geist
kam scheint geht unter
man verpasst hier seinen schlaf

oder schlaf doch cesare zu solcher nacht
und wie lange werd ich leben dottore
und bis zum morgengrauen cesare
(du alan hingegen ein wenig kürzer)

wir filmen ihn bis zu der letzten träne
bis zu den ersten tränen
bis zu dem ersten blut
bis auf den „letzten“...

bis zu dem ersten nichts!
über das letzte etwas hinaus!
ha ha
holstenwall expo 2222
hallo

rom erlebte heute stunden grauen
berlin erlebte auch stunden glauben
moskau vertraut nur platin
o du lieber augustin
alles ist in in in

na koniec

---

metro dziś od rana pełne mgły
we mgle na peronie sporo ludzi
światliste fantomy halo aureole
polarne widma w hali metra
te zdjęcia obieły cały świat
dwa pociągi są na stacji metra
oba wylatują „w powietrze”
szybkie eksplozje trzęsą okolicą
inne stacje „wylatują” w powietrze
gdy wiszą w niebie można je oglądać
z przyjemnej odległości z awionetki
te awionetki cóż one są winne
nikt nie wie ile nam zostało stacji
ktoś mówi tuzin góra tuzin stacji
wasze stacje hanno mario magdaleno
w tym mieście było tysiąc stacji
dziś do najbliższej jadę godzinami
stacja nazywa się otucha
stacja nazywa się elea

[...]
nad miastem burza jak rozległy zawal
siny burzmistrz stepuje pod ratuszem
pustynnik to jest taki skoczny ptak
namiotnik to jest taka znana ćma
(piękna pani miała zaś namiotę)
wild water kingdom timex show
jaki dziwny letargiczny trans
trwa obłężenie tlenu w H₂O
aż będzie tylko ha dwa

ha ha

samo h

i II

happy those for whom the fold
of
szczęśliwi dla których fałd
ów

happy

na koniec

---

seit heut' morgen ist die u-bahn voller nebel
in dem nebel ist das gleis voller leute
leuchtende phantome halo lichterhöfe
polarlichter in der u-bahn-halle
die fotos machten die runde
zwei züge stehen in der u-bahn-station
beide fliegen „in die luft“
rasche explosionen schütteln die gegend
andere stationen „fliegen“ in die luft
man kann sie am himmel hängen sehen
ruhig entfernt mit einem kleinflugzeug
diese kleinflugzeuge was sind sie schuld
keiner weiß wie viel stationen haben wir noch
einer sagt ein dutzend stationen höchstens ein
eure stationen hanna maria magdalena
in dieser stadt gab es tausend stationen
heut' zur nächsten brauch' ich stunden
die station heißt ruhe
die station heißt elea

[...]

über der stadt ein sturm wie ein weiter infarkt
blauer böergermeister steppt vor dem rathaus
steppenhuhn ist so ein sprungvogel
steppenadler ist so ein echter adler
(schöne frau hatte aber adlernase)
wild water kingdom timex show
welch ein komisch lethargischer trans
die belagerung des sauerstoffs in H₂O hält an
bis es bleibt nur ha zwei

ha ha

nur ein h

und π

happy those for whom the fold
of
glückliche für die die falt'
von

happy

w drodze

Magazyn Materiałów Literackich Cegła No.18

Adres do korespondencji:

Stowarzyszenie Na Rzecz Wspierania Młodych Artystów Grawiton
Ul. Probusa 9/4 | Wrocław 50-242 | z dopiskiem: MML - CEGŁA
www.magazyn-cegla.net | redakcja@magazyn-cegla.net

Redakcja:

Redaktor Naczelny: Bruno Lew Lewin
Redaktor Prowadzący: Karol Pęcherz (fink)

Stała współpraca:

Karol Maliszewski, Andrzej Sosnowski, Antek Wajda.

Skład i przygotowanie do druku:

Karolina Maria Wiśniewska | www.gyyethy.com
wykorzystano zdjęcia obrazów Antka Wajdy "Z drogi"

Wydawca:

Stowarzyszenie Na Rzecz Wspierania Młodych Artystów Grawiton
www.mlodziartysty.org

Specjalne podziękowania zechcą przyjąć:

Sylvia Altermatt-Sawicka, Michael Zgodzay, Małgorzata Pietrzak, Joanna Kłos.
Wszystkie tłumaczenia Karla Krolowa pod redakcją dr Tomasza Ososińskiego

20
11